

Beheerplan openbare ruimte

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0479537.100
status definitief
6 december 2022

www.anteagroup.nl

datum 6 december 2022
projectnummer 0479537.100
betreft Beheerplan openbare ruimte

Beheerplan openbare ruimte

projectnummer 0479537.100
status definitief
6 december 2022

Auteurs

Dick van de Lagemaat
Tim Bulk
Pim Christianen
Lisanne Dierdorp

Opdrachtgever

Gemeente Papendrecht
Postbus 11
3350 AA PAPENDRECHT

Colofon

Projectgroep

Manfred den Boer
Kees Jan van Zwienen
Tim Bulk
Dick van de Lagemaat

Gecontroleerd

P. Christianen

datum
6 december 2022

beschrijving
Beheerplan openbare ruimte Definitief

vrijgave
R. van Hoek

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Belang van de openbare ruimte	3
1.2	Aanleiding en doel	3
1.3	Scope	3
2.	Beheerplan openbare ruimte: een procesinstrument	6
2.1	Gedachtegang Beheerplan openbare ruimte	6
2.2	Beheervisie Openbare Ruimte	6
2.3	Onze aanpak	7
2.4	Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving	8
3.	Huidige situatie	10
3.1	Terugblik afgelopen beheerperiode	10
3.2	Aard en omvang van de beheerarealen	10
3.3	Huidige kwaliteit	11
3.4	Financiën	12
4.	Kaders, trends en ontwikkelingen	14
4.1	Wet- en regelgeving	14
4.2	Gemeentelijke kaders	14
4.3	Trends en ontwikkelingen	15
5.	Thema's	18
6.	Vertaling naar bedrijfsvoering	23
6.1	Planmatig en professioneel beheer	23
6.2	De rol van de beheerder	24
6.3	Van strategie naar operationeel beheer	24
6.4	Team Wijkonderhoud	25
6.5	Doorontwikkeling naar Omgevingsprogramma fysieke leefomgeving	26
6.6	Actieplan	26

Bijlage: Assetsheets

- Wegen
- Civieltechnische kunstwerken
- Straatmeubilair en verkeersmeubilair
- Openbare verlichting
- Verkeersregelinstanties
- Waterbuspontons
- Havens
- Groen en bomen
- Speelvoorzieningen
- Vijvers en watergangen
- Beeldende kunst

P A P E N D R E C H T

INLEIDING

1

1. Inleiding

1.1 Belang van de openbare ruimte

De openbare ruimte is de plek waar mensen zich verplaatsen, elkaar ontmoeten, recreëren, spelen, werken en de natuur beleven. De wijze waarop de openbare ruimte is ingericht en beheert wordt, bepaalt het gebruik en de beleving van de dagelijkse leefomgeving. Daarbij komt ook dat we steeds vaker grotere maatschappelijke opgaven koppelen aan onze leefomgeving. Waar het beheer van de openbare ruimte zich vroeger vooral richtte op de technische en praktische kwaliteit, kijken we nu naar het effect van de leefomgeving op bijvoorbeeld de veiligheid en de gezondheid van inwoners, de energietransitie, het effect op klimaatverandering, verkoeling, vergroening en duurzaamheid. Steeds meer moet de inrichting van de openbare ruimte en het beheer aansluiten op deze opgaven.

1.2 Aanleiding en doel

Voor de instandhouding van een gezonde, leefbare, goed functionerende en toekomstbestendige openbare ruimte is beheer en onderhoud noodzakelijk. De gemeente Papendrecht wil dit op een efficiënte en effectieve wijze organiseren. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het opstellen van beheerplannen, zorgdragen van voldoende onderhouds- en vervangingsbudget, frequent de kwaliteit te inspecteren enzovoorts. Op deze manier houden we grip op de ontwikkeling en kwaliteit van onze leefomgeving.

Beheer en onderhoud gaat verder dan puur de instandhouding van de leefomgeving. Maatschappelijke opgaven als duurzaamheid, gezondheid en klimaatverandering spelen een steeds grotere rol. Het Beheerplan openbare ruimte heeft tot doel om deze koppeling tussen deze opgaven en beheer van de assets te maken.

Het Beheerplan openbare ruimte beschrijft de bestuurlijke ambities en toekomstige opgaven, vanuit bestaand beleid, voor het beheer van de openbare ruimte. In het Beheerplan vertalen we bestuurlijke ambities en maatschappelijke thema's naar concrete beheeropgaven.

Door deze integrale benadering is de afstemming tussen de onderlinge disciplines beter geborgd en vinden meer synergievoordelen plaats. Dit Beheerplan openbare ruimte is onderbouwd met beknopte assetsheets per beheerdomein. De assetsheets geven nader inzicht in de aard, omvang en kwaliteit van het areaal, het beoogde kwaliteitsniveau, de beheerkaders en het beschikbare budget voor het uitvoeren van het beheer.

Dit Beheerplan openbare ruimte vervangt het voorgaande Civieltechnisch Beheerplan 2018-2021 en het Groenbeheerplan 2018-2021.

1.3 Scope

Het beheer van de openbare ruimte richt zich op de vrij toegankelijke openbare ruimte zoals deze door de gemeente wordt onderhouden. Hierbij gaat het om de volgende beheerdomeinen:

- Wegen
- Civieltechnische kunstwerken
- Straatmeubilair en verkeersmeubilair
- Openbare verlichting
- Verkeersregelininstallaties
- Waterbuspontons
- Havens
- Groen en bomen
- Speelvoorzieningen
- Vijvers en watergangen
- Beeldende kunst

In bijlage 1 staan de uitgewerkte beheerdomeinen in de Assetsheets.

De onderwerpen afvalinzameling, schoon en reiniging, gebouwen (gemeentelijke panden en parkeergarages), buitensportaccommodaties, begraafplaatsen en kinderboerderij zijn separate onderwerpen en vallen buiten de scope van dit beheerplan.

Het beheer is gericht op de instandhouding van de genoemde beheerdomeinen, die gezamenlijk de openbare ruimte vormen. Daarbij levert het een bijdrage aan de zes thema's uit de Omgevingsvisie:

- Identiteit van Papendrecht;
- Duurzame koers van Papendrecht;
- Prettig wonen;
- Economisch vitaal;
- Sterke verblijfskwaliteit;
- Verbindende infrastructuur.

Dit Beheerplan openbare ruimte beschrijft de wijze waarop de gemeente Papendrecht haar openbare ruimte duurzaam in stand houdt, veilig, functioneel, toekomstgericht (klimaat, ecologie, etc.), met bewoners, data op orde. Hierbij onderscheiden we de volgende begrippen: beheer, onderhoud en vervanging:

- Beheer: systematisch plannen, budgetteren, voorbereiden en uitvoeren van activiteiten die erop gericht zijn een object blijvend en toekomstig in zijn functie te laten vervullen;
- Onderhoud: de fysieke uitvoering van preventieve dan wel correctieve maatregelen om een object in veilige staat (op een vooraf bepaald kwaliteitsniveau) te houden of te brengen. Vaak wordt verder onderscheid gemaakt in klein en groot onderhoud;
- Vervanging (renovatie): aan het einde van de technische levensduur, als onderhoud niet meer toereikend is om de kwaliteit in stand te houden, vervangen we objecten.

Doorlooptijd:

Het beheerplan heeft een doorlooptijd van vier jaar. We actualiseren het gelijktijdig met een nieuw coalitieakkoord. Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk bij belangrijke ontwikkelingen en door de toevoeging van assets. Binnen Team BOR evalueren we jaarlijks het Beheerplan openbare ruimte met het actieplan.

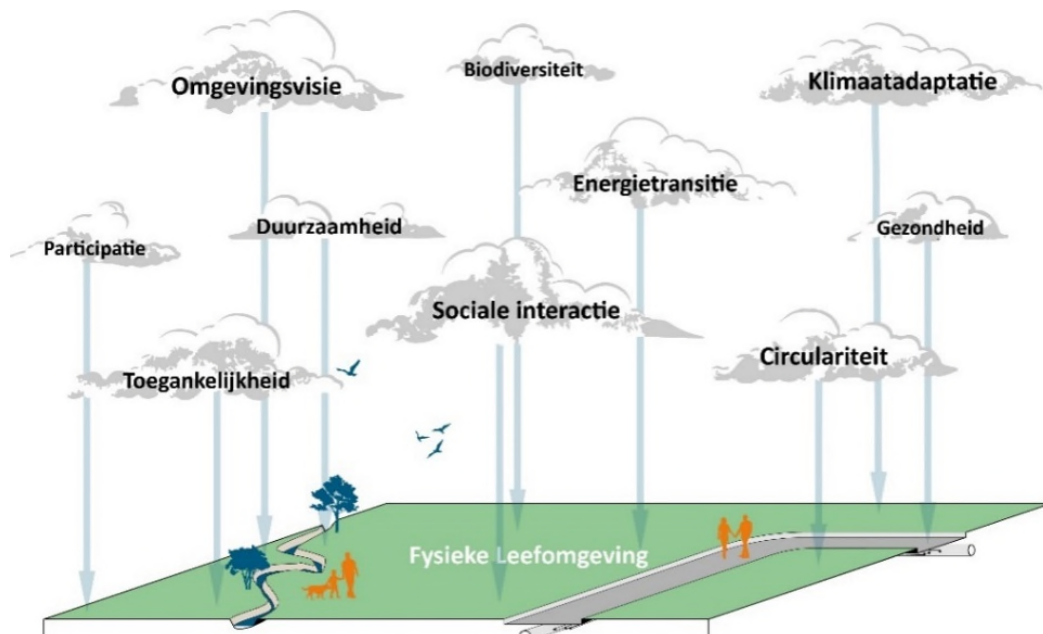
Procesinstrument

2

2. Beheerplan openbare ruimte: een procesinstrument

2.1 Gedachtegang Beheerplan openbare ruimte

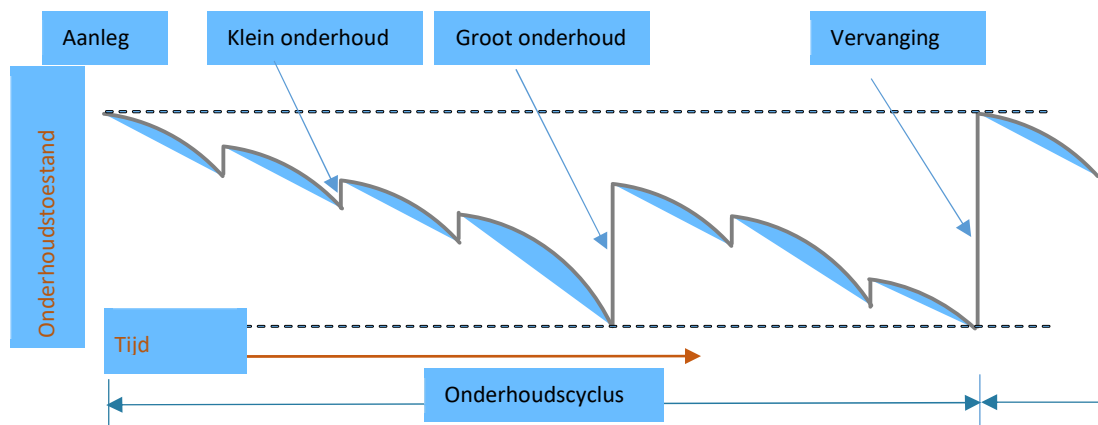
Het Beheerplan openbare ruimte is meer een procesinstrument dan een los op zichzelf staand document. Het is onderdeel van een doorlopend proces, waarbij Papendrecht voortdurend de koppeling legt met maatschappelijke opgaven. Elke asset heeft te maken met én kan bijdragen aan een van de opgaven. De maatschappelijke ontwikkelingen eisen een andere focus, waarbij integraal werken van wezenlijk belang is.

Figuur: Koppeling maatschappelijke opgaven met de fysieke leefomgeving (de veranderende rol van de Beheerder).

2.2 Beheervisie Openbare Ruimte

Beheer gaat over het in stand houden van de kapitaalgoederen. Ieder object heeft een eindige levensduur. Door middel van klein en groot onderhoud streven we ernaar dat ieder object zijn optimale levensduur behaalt. Aan het einde van de levensduur, als onderhoud niet meer toereikend is, moet het object worden vervangen. Dat is ook het moment om te toetsen of de inrichting van de openbare ruimte ter plaatse nog voldoet of dat herinrichting noodzakelijk is.

2.3 Onze aanpak

Op 26 januari 2021 is de Omgevingsvisie Papendrecht: “Een duurzame toekomst met een krachtige gemeenschap” vastgesteld door de gemeenteraad van Papendrecht. Samen met de door de gemeenteraad vastgestelde kaders (zoals de Kadernota 2022), het bestuursakkoord en de Perspectiefnota 2022-2027 vormt dit het kader voor het beheer van de openbare ruimte. De kaders voor dit Beheerplan openbare ruimte zijn uitgewerkt in een startnotitie.

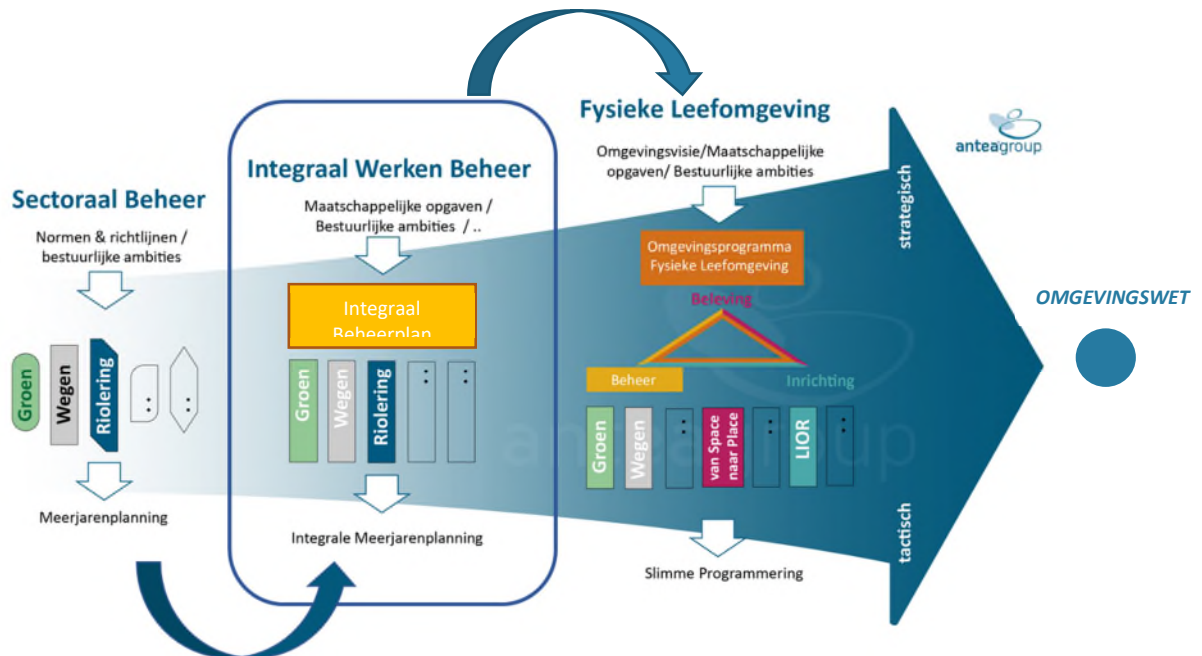
De startnotitie heeft als doel om de uitgangspunten te verkennen en in breed verband (bestuurlijk en ambtelijk) de gewenste richting te bepalen voor het beheerplan. Hierbij heeft een brede werkgroep inbreng geleverd tijdens een sessie op 24 mei 2022. De startnotitie is bestuurlijk vastgesteld op 13 september 2022.

Het opstellen van het beheerplan is een coproductie van een compacte projectgroep, bestaande uit adviseurs van Antea Group en beheerders van de gemeente. Tijdens een aantal themasessies heeft de brede werkgroep van de startnotitie input geleverd, tevens gaven wethouders Janssen en Van der Borg hun inbreng.

Daarnaast vormt een aantal document de basis voor dit beheerplan, met name het Civieltechnisch Beheerplan 2018-2021 en het Groenbeheerplan 2018-2021.

2.4 Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving

Dit beheerplan fungeert als bouwsteen voor het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving. We maken als beheerders door integraal werken de stap naar regisseurs van het fysieke domein. Onderstaande afbeelding geeft de positie van het beheerplan weer in dit groeipad (stap naar Integraal werken).

Figuur: Het proces tot het komen van het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving (Antea Group)

Het beheer, de inrichting en beleving zijn de belangrijkste bouwstenen voor de stap naar het Omgevingsprogramma. De assets in de openbare ruimte spelen een belangrijke rol bij de huidige maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte. Veel opgaven, van klimaatadaptatie tot biodiversiteit, van vergroening tot beleving en van verduurzaming tot participatie, worden gerealiseerd in de bestaande openbare ruimte, waar de beheerder verantwoordelijk voor is. De beheerder heeft hiermee een unieke positie voor tal van opgaven en transitie. Dit vraagt echter om een omslag van focus op technische- en functionele instandhouding, naar sturen op effecten op maatschappelijke opgaven en bijdragen aan de bestuurlijke ambities van de gemeente. Dit sluit aan bij de doelen van de Omgevingswet, inzichtelijk en transparant, maar ook gebiedsgericht en integraal. In dit beheerplan zijn de maatschappelijke opgaven en trends al meegenomen als aandachtspunten, deze staan in hoofdstuk 4 en 5 nader uitgewerkt.

Groeipad naar Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving

In het groeipad van het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving worden de beleving en ruimtelijke aspecten (inrichting) verder geïntegreerd in beheer. In dit proces beschouwen we de verschillende maatschappelijke opgaven breder dan slechts vanuit het oogpunt van beheer, we nemen ook andere kennis over de openbare ruimte mee. Zo weet bijvoorbeeld een groenbeheerder welke bomen er in een Papendrechtse woonwijk staan en weet een medewerker van het sociaal domein wie er in die wijk wonen en wat de behoeftes zijn van de inwoners omtrent het groen in hun leefomgeving.

Door de wensen van bewoners, de beleving en inrichting af te stemmen op het beheer, wordt een concrete doorvertaling richting kaders voor de fysieke leefomgeving gemaakt. Op deze manier leggen we een koppeling tussen het fysieke en sociale domein in Papendrecht.

A blue-tinted photograph of a paved road, likely a residential street, with trees and a street lamp visible. The road is paved with a brick-like pattern and leads into the distance. On the left, there is a tall street lamp and a large, leafy tree. On the right, there is a weeping willow tree and some houses in the background. The sky is blue with some white clouds. A semi-transparent blue horizontal band is overlaid across the middle of the image, containing the text 'Huidige situatie' and a large white number '3' on the right side.

Huidige situatie

3

3. Huidige situatie

3.1 Terugblik afgelopen beheerperiode

In de afgelopen planperiode heeft Papendrecht het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uitgevoerd aan de hand van diverse beheer- en onderhoudsplannen zoals het Civiel Technisch Beheerplan 2018-2021, het Groenbeheerplan 2018-2021 en het Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023. In deze plannen komen belangrijke thema's als klimaat, duurzaamheid, ecologie, gezondheid, samenwerking en participatie aan de orde. Met name in het Civieltechnisch beheerplan is al sprake van een zekere mate van integraal beheer.

- Papendrecht heeft aandacht voor effectiever beheren: risico-gestuurd beheer en assetmanagement zijn op diverse werkvelden geïmplementeerd en verankerd.
- Voor civiele kunstwerken is de constructieve veiligheid doorontwikkeld. De gevolgen van veroudering en grotere verkeersintensiteiten voor de constructie zijn door middel van inspecties en constructieve onderzoeken beter in beeld. Papendrecht monitort aandachtobjecten.
- De rolverdeling tussen opdrachtgever en opdrachtnemer is in de ambtelijke organisatie verder aangescherpt, waarbij Beheer intern opdrachten verstrekt aan Werkvoorbereiding, Groot Onderhoud en Wijkonderhoud (bijvoorbeeld met projectopdrachten en startnotities).
- Binnen projecten zijn klimaatadaptieve maatregelen grootschalig toegepast, met aandacht voor wateroverlast (waterpasserende verharding, tijdelijke opvang van water), maar ook vergroening van de leefomgeving en beter betrekken van bewoners bij projecten.
- Bij (grootschalige) vervangingsprojecten zet Papendrecht effectieve communicatiemiddelen in, zoals bereikbaarheidsfilmpjes en uitleg van werkzaamheden op sociale media.
- Voor de veiligheid bij elektrische installaties (o.a. openbare verlichting) wordt conform de NEN3140 een installatieverantwoordelijke aangesteld. Een regionale oplossing bleek niet te realiseren, lokaal zijn de eerste stappen gezet. Openbare verlichting is formeel geborgd, de DRIS-panelen komen in 2023 in beheer en onderhoud bij de Provincie.
- Papendrecht beheert het groen op een meer natuurlijke wijze (omvormingsbeheer) aansluitend op de doelstellingen in het Groenbeleidsplan.
- Bij herinrichting van openbaar gebied krijgen bomen beter de ruimte om hun belangrijke rol binnen de groene hoofdstructuur te ontwikkelen.

De aandacht van Papendrecht is voortdurend gevestigd op bewonersparticipatie (o.a. zelfwerkzaamheid en het geven van invloed aan de bewoners in projecten), duurzaamheid, uitrol van de energietransitie en integrale planning & uitvoering.

3.2 Aard en omvang van de beheerarealen

Het beheer van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente Papendrecht. De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare ruimte binnen de gemeentegrenzen. Hierbinnen liggen de volgende beheerdomeinen en -objecten:

Peildatum 01-01-2022

Beheerdomein	Objecten	Omvang	
Wegen	elementenverharding, asfalt, overige verharding	1.815.000	m2
Civieltechnische kunstwerken	bruggen	204	st
	duikers, steigers, geluidsschermen, vangrail	135	st
	damwanden en (wal)muren	2.775	m
	geluidsschermen	4.100	m
Straatmeubilair en verkeersmeubilair	verkeersborden, brandkranen, banken, afvalbakken, fietsenrekken, paaltjes,abri's	Ca. 5.800	st
	hekwerken	5.600	m
Openbare verlichting	lichtmasten	6.520	st

Beheerdomein	Objecten	Omvang	
Verkeersregelinstantaties	VRI's	5	st
Waterbuspontons		3	st
Havens	zes havens	205.000	m ²
Groen en bomen	bomen	14.580	st
	groen (excl. sportvelden en begraafplaats)	1.474.300	m ²
Speelvoorzieningen	speeltoestellen (excl. Scholen)	435	st
Vijvers en watergangen	water	370.000	m ²
	beschoeiing en oevers	80	km
Beeldende kunst		52	st

In de bijgevoegde assetsheets (bijlage 1) is per beheerdomein een gedetailleerder beeld opgenomen van het te beheren areaal.

De areaalobjecten zijn grotendeels vastgelegd in beheersystemen en zoveel mogelijk gekoppeld aan de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie). Dit in het kader van het eenmalig registreren en meervoudig gebruiken van de data.

In vergelijking met de voorgaande beheerplannen zijn er verschillen in het areaal zichtbaar. Door implementatie van een nieuw beheersysteem, dat gekoppeld is met de BGT, heeft dit geleid tot het verfijnen van de digitale informatie. Ook vinden jaarlijks reconstructie- en nieuwbouwprojecten plaats, waarbij verschillen in arealen ontstaan. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van Land van Matena of 't Waaltje. Bij reconstructieprojecten is daarnaast de inzet om meer groen en minder grijs te realiseren.

3.3 Huidige kwaliteit

De technische kwaliteit en onderhoudstoestand van de verschillende beheerdomeinen brengen we in beeld door deze te inspecteren. Bij deze inspecties gebruiken we voornamelijk objectieve landelijke gestandaardiseerde methodieken, zoals de CROW-beeldkwaliteit methodiek. Voor de verschillende onderdelen is inzicht in de technische kwaliteit nodig, na inspecties plannen we waar nodig onderhouds- of vervangingsmaatregelen in.

We beheren in gemeente Papendrecht op een Basis kwaliteitsniveau (niveau B conform de CROW-methodiek), met uitzondering van centrum, hier streven we naar het kwaliteitsniveau Hoog (niveau A). Het kwaliteitsniveau voor verhardingen ligt in de huidige situatie tussen het gewenste niveau B en niveau C in (= niveau B-). Dit conform de Kadernota 2022. Hiermee speelt Papendrecht in op de ontwikkelingen met de nutsbedrijven (o.a. uitrol glasvezelnetwerk). Wel is er aanvullende financiering benodigd om de huidige kwaliteit op het gewenste ambitieniveau te houden. Dit is verder opgenomen per assets in de bijhorende assetsheet.

3.4 Financiën

De beschikbare middelen zijn bepalend voor de ambities voor het beheerplan. De financiering van het beheer en onderhoud is onder te verdelen in drie soorten.

Jaarlijkse begroting

Het beschikbare budget voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte is berekend op basis van het areaal, de kernwaarden en de vastgestelde kwaliteit.

Jaarbegroting 2022	
Onderhoudsbudget Beheer en Onderhoud	€ 5.421.000

Investerings

Voor de openbare ruimte wordt vervanging van de kapitaalgoederen (vervangingsprojecten) in de openbare ruimte gefinancierd middels investeringen conform het wijzigingsbesluit (2016) van het "Besluit Begroting en Verantwoording" (BBV). Kapitaallasten uit deze investeringen nemen we in het aansluitende begrotingsjaar op in de begroting.

Investerings:	2023	2024	2025	2026
Reconstructies	€2.500.000	€ 2.500.000	€ 2.500.000	€ 2.500.000
Asfaltwegen	€476.000	€ 735.000	€ 475.000	€ 490.000
Civiele kunstwerken	€ 370.000	€ 370.000	€ 175.000	€ 180.000
Openbare verlichting	€ 90.000	€ 155.000	€ 155.000	€ 155.000
Speelplaatsen	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Speeltoestellen	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 60.000
Vervanging straatmeubilair	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Vervanging Heesters		€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000
Vervanging damwand Kooijhaven		€ 2.500.000		
Totaal	€ 3.581.000	€ 6.620.000	€ 3.665.000	€ 3.685.000

Voorzieningen

Voor het groot onderhoud van waterbuspontons en het baggeren van de havens zijn voorzieningen ingericht.

Voorzieningen (MJP)	2023	2024	2025	2026
Baggeren vijvers en watergangen	€ 70.000	€ 650.000	€ 132.000	€ 195.000
Baggeren Havens	-	-	€ 25.000	€ 225.000
Waterbuspontons	-	-	-	-
Totaal	€ 70.000	€ 650.000	€ 157.000	€ 420.000

In de Assetsheets wordt nader ingegaan op de financiële kaders per asset.

De vermelde bedragen zijn conform het prijspeil 1 januari 2022. Voor de prijsindexatie is rekening gehouden met aanvullende financiering conform 2^e concernnota 2022.

Kaders, trends en ontwikkelingen 4

4. Kaders, trends en ontwikkelingen

4.1 Wet- en regelgeving

Kapitaalgoederen in de Gemeentewet

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de verplichting opgenomen om in de begroting en jaarrekening een paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen op te nemen.

Zorgplicht

Vanuit het Nieuw Burgerlijk Wetboek heeft de gemeente een zorgplicht voor het handhaven en bevorderen van veiligheid in de openbare ruimte, aantoonbaar te maken door inspecties en onderhoud.

Omgevingswet voor integrale ambities

Op 1 juli 2023 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet verandert het juridische kader voor de openbare ruimte. Ambities worden meer integraal, verplichtend en minder vrijblijvend. Met méér ruimte voor lokale initiatieven en de nadruk op (vroegtijdige) participatie.

Wettelijke kaders per beheerobject

Onderstaande is een samenvatting van de belangrijkste wet- en regelgeving voor enkele afzonderlijke beheerobjecten die van toepassing zijn.

- De verantwoordelijkheden van de gemeente als wegbeheerder zijn vastgelegd in de **Wegenwet** en de **Wegenverkeerswet 1994**. De Wegenwet regelde onderhoudsplicht voor de wegen. De wet vereist van de beheerder goed 'rentmeesterschap' en de verplichting haar wegen en civieltechnische kunstwerken 'in goede staat' te houden, voor de veiligheid van de weggebruiker en voor het borgen van de functionaliteit.
- Aanleg en beheer van riolering is een gemeentelijke taak op basis van de **Wet milieubeheer** en de **Waterwet**. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater en verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. De wet legt de gemeentelijke zorgplicht voor hemel- en grondwater vast. De **Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)** heeft tot doel dat het water in een 'goede toestand verkeert'. Verder zijn in het **Nationaal bestuursakkoord Water** afspraken gemaakt over het op orde brengen van watersystemen. In het **Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie** is de verplichting vastgelegd om in 2050 onder andere te voldoen aan een waterrobuust en klimaatbestendige inrichting.
- De zorgplicht voor het openbaar groen betekent onder meer de verplichting tot het beoordelen van risico's op schade door bomen. De zorgplicht voor het groen wordt mede ingevuld door de regels die gelden vanuit de **Wet natuurbescherming**. Onkruidbestrijding mag, behoudens enkele uitzonderingen, niet meer met chemische middelen.

4.2 Gemeentelijke kaders

In 2023 komt er een nieuwe Omgevingswet. Gemeenten moeten daartoe een toekomstvisie opstellen voor de leefomgeving: de Omgevingsvisie. Dit is de overkoepelende visie op de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

Omgevingsvisie Papendrecht: "Een duurzame toekomst met een krachtige gemeenschap"

De Omgevingsvisie van Papendrecht geeft richting en inhoud aan ontwikkelingen met impact op de fysieke leefomgeving en huidige en toekomstige samenwerking in de leefomgeving. In deze omgevingsvisie geeft de gemeente aan hoe zij daar op hoofdlijnen uitvoering aan gaat geven. De omgevingsvisie geeft richting en kader aan toekomstige ontwikkelingen, initiatieven en beleid.

Bestuursakkoord Samen maken we Papendrecht 2022-2026

In het bestuursakkoord verwoordt het college zijn inhoudelijke ambities en de stijl en aanpak waarmee het deze wil verwezenlijken. Voor de leefomgeving staan samenwerking en ontmoeten voorop en wordt belang gehecht aan klimaatverandering en duurzaamheid. Wat groen is moet groen blijven.

Collegeprogramma

In voorliggend Beheerplan openbare ruimte zijn onderdelen uit het collegeprogramma opgenomen. Bijvoorbeeld het opstellen van een vervangings- en aanplantstrategie voor bomen, maar ook overheids- en bewonersparticipatie (geveltuintjes, adoptiegroen en de verdere rol van bewoners in projecten). In de assetsheets gaan we per asset in op de verschillende onderdelen. Zo maakt Papendrecht een integrale koppeling met speerpunten uit het collegeprogramma, waarin ook biodiversiteit, klimaatadaptatie en natuurinclusiviteit zijn opgenomen. Daarnaast hebben we ook de ambitie om de gewenste kwaliteit van de openbare ruimte op vastgesteld kwaliteitsniveau te onderhouden meegenomen in dit beheerplan. Mogelijke aanvullende wensen uit het bestuursakkoord en het collegeprogramma die niet budgetneutraal zijn te realiseren (bijvoorbeeld ongedaan maken groen bezuinigingen) zijn nadrukkelijk niet meegenomen. Hierover dient immers eerst een integrale weging in het kader van het collegeprogramma plaats te vinden. De mogelijkheden voor extra ambities boven op de basis worden in dit plan expliciet benoemd.

4.3 Trends en ontwikkelingen

Deze paragraaf schetst een beeld van belangrijke trends en ontwikkelingen voor de fysieke leefomgeving in Nederland, en hiermee ook voor Papendrecht. De uitgelichte trends zijn ontwikkelingen die invloed hebben op de fysieke leefomgeving waarin we wonen, werken, ons verplaatsen en recreëren. Het zijn maatschappelijk opgaven waar we allemaal mee te maken krijgen.

Energietransitie

Er is een energietransitie gaande waarbij we steeds meer nieuwe en herbruikbare energiebronnen gebruiken. Het gebruik van fossiele brandstoffen wordt tegelijkertijd verminderd om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. Deze aanpak ligt in lijn met het Klimaatakkoord. In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes. Papendrecht is aangesloten bij de energieregio Drechtsteden.

Werkzaamheden nutsbedrijven

Een onderdeel van deze energietransitie is de uitrol van het warmtenet binnen de gemeente. Indien mogelijk vindt dit plaats in combinatie met reconstructieprojecten. Dit is echter niet haalbaar binnen een groot deel van de openbare ruimte, waardoor de aanleg in bestaande verharding zal plaatsvinden. Gelijktijdig vindt ook de komende jaren de uitrol plaats van glasvezelnetwerk binnen de gehele gemeente. Maar ook de uitrol van het warmtenet. Na de aanleg ontvangt de gemeente de zogenaamde degeneratievergoeding van de kabelexploitant. Dit is een normbedrag als vergoeding voor de blijvende schade die na aanleg van het kabelnetwerk aan de verharding ontstaat. Door de slechte bodem in Papendrecht manifesteert deze schade zich nog jaren na de aanleg. Voor het warmtenet wordt in de toekomst ook financieel beslag gelegd op de financiële middelen van de gemeente. De komende jaren wordt duidelijk wat de impact hiervan zal zijn.

Klimaat

Door extreme weersomstandigheden, toenemende hitte en hevige buien worden waterveiligheid, verdroging en hittestress in Nederland belangrijke thema's. Vergroenen van de bebouwde omgeving en particulier terrein is net als het bovengronds afvoeren van water een belangrijke ontwikkeling. Bomen, planten en water geven niet alleen sfeer, maar zorgen ook voor verkoeling van de bebouwde omgeving en kunnen daarnaast bijdragen aan het verhogen van de biodiversiteit in stedelijke gebieden. Bij onderhoud en reconstructies houdt Papendrecht in toenemende mate rekening met het bergen en vasthouden van water.

Circulaire economie

Overheden en bedrijven werken samen aan een duurzame circulaire economie. Het gebruik van afval als grondstof en terugwinnen van energie zijn belangrijke thema's in de bedrijfsvoering. In de openbare ruimte is Papendrecht actief bezig met het toepassen en hergebruiken van vrijkomende (organische) bouwstoffen. Zo hergebruiken we waar mogelijk bestrating en gebruiken we circulaire verkeersborden en banken. Ook vindt projectmatig hergebruik van vrijgekomen grond plaats (bijvoorbeeld als grondaanvulling bij de geluidsscherm A15).

Duurzaamheid

De laatste jaren is duurzaamheid een steeds belangrijker onderwerp geworden op allerlei vlakken in de maatschappij. Deze ontwikkeling sluit aan op de behoefte en welvaart van het heden, zonder de welvaart en behoeften van de toekomstige generaties in gevaar te brengen. Door op een duurzamere manier om te gaan met de leefomgeving, oefenen we minder druk uit op het milieu.

Participatie en individualisering

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen in toenemende mate zelf verantwoordelijkheid met initiatieven voor een betere samenleving. Bewoners worden betrokken bij ontwerp en (her)inrichting van de openbare ruimte, of nemen zelf het initiatief. De gemeente neemt hierbij een rol als regisseur in. Tegelijkertijd is er sprake van individualisering, de vrijheid van het individu wordt steeds belangrijker. Mensen komen steeds meer als individu in plaats van groep in de samenleving te staan. De sociale cohesie kan hiermee onder druk komen te staan en afnemen.

Ook vergrijsst de Nederlandse bevolking. Huishoudens worden kleiner en mensen wonen langer zelfstandig. De behoefte aan 'wonen zonder zorgen', in een levendige omgeving met voorzieningen onder handbereik, neemt toe. Dit vraagt aandacht in de bestaande woonomgeving wat betreft voorzieningen, sociale cohesie (eenzaamheid) en toegankelijkheid.

Gezondheid

Gezondheid staat steeds meer in de belangstelling. Bij mensen zelf, die zich bewuster worden van het belang van een gezonde leefstijl, maar zeker ook bij de overheid, die meer middelen en mogelijkheden inzet om de gezondheid positief te beïnvloeden. Een gevarieerde groene openbare ruimte draagt bij aan het psychisch en fysiek welbevinden van de inwoners en nodigt uit tot meer beweging, hetgeen een gezonde leefstijl bevordert.

Vervangingsopgave

Komende decennia staat een forse vervangingsopgave van de openbare ruimte te wachten. Een groot deel van de openbare ruimte is rond de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw aangelegd en nadert het einde van de (technische) levensduur. Wanneer de kapitaalgoederen in de openbare ruimte in een relatief korte periode worden vervangen, stijgen de maatschappelijke kosten onevenredig.

Dit is een ongewenste situatie, daarom is een belangrijke uitdaging hoe de vervanging het beste gerealiseerd kan worden, zonder sterke stijging van maatschappelijke kosten.

Tevens is de vervangingsopgave ook het moment om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken, door bij vervanging en herinrichting de kansen van bewonerswensen en maatschappelijke thema's actief bij het proces te betrekken.

Prijsontwikkelingen

De prijzen voor de GWW (grond- weg- en waterbouw) en energie laten in 2022 en 2023 een forse stijging zien. Deze is veroorzaakt door Coronaeffecten en effecten van de oorlog in Oekraïne. De prijseffecten manifesteren zich over een breed terrein met uitschieters voor energie, hout, staal en bitumen (in asfaltproducten). Via de Perspectiefnota is om deze redenen een financiële voorziening (stelpost) getroffen om de eerste klappen op te vangen met als doel de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden, maar ook investeringen zoveel mogelijk door te laten gaan. Andere maatregelen zijn het bijstellen van streefkwaliteit en het naar achter schuiven/ niet uitvoeren van werkzaamheden die niet direct nodig zijn. Uitgangspunt is de dienstverlening aan onze inwoners zo goed mogelijk te handhaven. De effecten van de te verwachten prijsstijgingen zijn voor dit jaar in beeld gebracht. Om de financiële effecten voor de openbare ruimte op te vangen, doen we een beroep op de stelpost inflatie zoals deze door de gemeenteraad is vastgesteld.

Thema's

5

5. Thema's

De gemeente Papendrecht heeft in 2022 de Omgevingsvisie Papendrecht opgesteld. Deze Omgevingsvisie is het resultaat van een gezamenlijk proces van interne medewerkers, college van burgemeester en wethouders, gemeenteraad, externe organisaties en de inwoners van Papendrecht.

In dit hoofdstuk zijn de thema's uit de Omgevingsvisie vertaald naar concrete opgaven. In de assetsheets zijn de thema's verder geconcretiseerd per asset, waarbij is aangegeven op welke manier een maatregel aan de betreffende asset bijdraagt aan de gemeente brede opgaven.

Dit hoofdstuk begint met een korte beschrijving van de thema's en opgaven uit de Omgevingsvisie. In de paragrafen 4.1-4.6 en de assetsheets zijn de thema's verder geconcretiseerd, en benoemen we op welke manier beheer en onderhoud bijdragen aan de thema's. Deze input is door beheerders en beleidsmedewerkers van de gemeente tijdens diverse afstemmomenten en werksessies benoemd.

Identiteit van Papendrecht

De identiteit van Papendrecht kenmerkt zich door het vele groen en groenstructuren, waarbij de narcissen opvallen in het voorjaar. Dit biedt de mogelijkheid tot recreatie en ontspanning in de openbare ruimte. Ook het dorpse karakter is een waardevolle eigenschap van Papendrecht. Dit resulteert in een goede sociale cohesie met een sterk verenigingsleven. Er zijn ook 'stadse' voorzieningen aanwezig zoals de winkels, bedrijven, horeca, etc. Dit als geheel geeft Papendrecht haar eigen identiteit en maakt dat bewoners en bezoekers een prettige informele sfeer ervaren.

Groen en kenmerkende narcissen langs doorgaande wegen.

Tot het thema Identiteit van Papendrecht behoren de volgende opgaven:

- ✓ Kernkwaliteit (centrale ligging, groen dorp, sterk verenigingsleven);
- ✓ Regionale context (goed wonen, goed werken, goede bereikbaarheid enzovoorts);
- ✓ Handhaven en versterken (waar mogelijk) groenstructuren;
- ✓ Vergroening in de woonwijken;
- ✓ Effectief benutten van de beschikbare openbare ruimte en het zoeken van een juiste balans tussen spelen, groen en parkeren;
- ✓ Gebruiken en versterken van de ligging aan de rivier en van het water in en om Papendrecht.

Duurzame koers van Papendrecht

Gemeente Papendrecht kiest voor een duurzame koers, waarbij klimaatbestendig, waterrobuust en natuurinclusief de norm zijn. Bij klimaatbestendig en waterrobuust denken we natuurlijk aan het opvangen en vasthouden van regenwater op de plek waar het valt. Maar we denken hierbij ook aan het voorkomen van oplopende temperaturen binnen het verstedelijkt gebied. Een belangrijk wapen in dit thema is 'De Boom', die gebruikt wordt en gaat worden in strijd tegen de toenemende wateroverlast en hittestress. Ook dragen bomen positief bij aan de biodiversiteit, vangen ze CO² af en hebben ze een positief effect op de mentale en fysieke gezondheid van gebruikers van de openbare ruimte. Daarnaast zet de gemeente Papendrecht in op het vergroten van de soortendiversiteit en het verbeteren van de leefomstandigheden voor flora en fauna. Hiermee versterken we de natuurinclusiviteit en dragen we tevens bij aan de klimaatbestendigheid en waterrobuustheid.

In het kader van de energietransitie is in juli 2021 de Regionale Energiestrategie vastgesteld. Hierin zijn uitgangspunten opgenomen voor de warmtetransitie en het duurzaam opwekken van energie. Het uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen is dat alle dakoppervlakken gebruikt worden: óf voor groene daken, óf voor het plaatsen van zonnepanelen, dan wel voor een combinatie van beide.

Tot het thema Duurzame koers van Papendrecht behoren de volgende opgaven:

- ✓ *Toekomstbestendig maken Papendrecht;*
- ✓ *Gezonde en veilige leefomgeving versterken en uitbreiden;*
- ✓ *Biodiversiteit behouden en vergroten;*
- ✓ *Klimaatadaptatie als standaard opnemen in renovatie, vervanging en projecten en ontwikkelingen;*
- ✓ *Het goede voorbeeld geven aan bedrijven, instellingen en bewoners en deze stimuleren een bijdrage te leveren;*
- ✓ *Meer groen en bomen realiseren in de bestaande wijken bij renovatie, vervanging, projecten en ontwikkelingen;*
- ✓ *Diversiteit onder de boomsoorten stimuleren en verder uitbouwen;*
- ✓ *Circulair werken implementeren en verder vormgeven.*

Prettig wonen

Prettig wonen nu en in de toekomst! De gemeente Papendrecht zet in op een toekomstbestendige leefomgeving. Hierbij staat de groenblauwe basis centraal en versterken we deze waar nodig. Ook realiseren we in deze groenblauwe omgeving een gebalanceerd woningaanbod. Hierbij komen duurzaamheid, natuurinclusief en toekomstbestendigheid op de eerste plaats. Een onderdeel van de groenblauwe basis is het creëren van ruimtes voor ontmoeten, spelen, recreëren en bewegen in de openbare ruimte. Deze versterken sociale cohesie en mentale/fysieke gezondheid van bewoners en bezoekers. Ook stimuleren we klimaatadaptieve inrichting op privéterrein zoals duurzame woningen, waterberging en het ontharden van tuinen en terreinen. Daarnaast zetten we in op de fietsverbindingen, fietsstraten en snelfietsroutes.

Tot het thema Prettig wonen behoren de volgende opgaven:

- ✓ *Toereikend woonaanbod realiseren;*
- ✓ *Aantrekkelijke woonomgeving behouden en waar mogelijk creëren en/of versterken;*
- ✓ *Bij herinrichting meer rekening houden met de sociale en verkeers- veiligheid;*
- ✓ *Recreëren en bewegen in de openbare ruimte stimuleren en faciliteren;*
- ✓ *Water zichtbaar(der) maken in de wijken en versterken mogelijkheden tot het recreëren in en om het water bijvoorbeeld, kanoën, vissen, etc.*

Economisch vitaal

De gemeente Papendrecht wil op economische gebied vitaal zijn en blijven. Door het stimuleren van een aantrekkelijk werkklimaat blijven we een economische stabiele gemeente. Waarin we de sterke en grote sectoren zoals: de vliegtuigindustrie, voedselindustrie en de maritieme sector blijven ondersteunen en faciliteren binnen de mogelijkheden. Samen met de overige sectoren vormen ze het economische hart van de gemeente. Door betere samenwerking tussen het bedrijfsleven en onderwijs/de regionale arbeidsmarkt versterken we de positie en continuïteit van bedrijvigheid. We zetten in op een fysieke verbinding van het centrum met het water.

Tot het thema Economisch vitaal van Papendrecht behoren de volgende opgaven:

- ✓ *Onderscheidend in de regio*
- ✓ *Goede afstemming en wisselwerking met ondernemers, afstemmen van behoeftes en versterken waar dit mogelijk is;*
- ✓ *Aantrekkelijk maken en houden van de (toegangen) bedrijventerreinen;*
- ✓ *Levendig centrumgebied behouden en versterken waar dit nodig is;*
- ✓ *Meedenken met ondernemers die overlast ervaren;*
- ✓ *Goede bereikbaarheid, zichtbaarheid en vindbaarheid van bedrijven versterken.*

Sterke verblijfskwaliteit

Papendrecht heeft een sterke verblijfskwaliteit door de centrale ligging (aan de rivier) en de groenblauwe uitstraling van het dorp. Een versterking van deze elementen vergroot de verblijfskwaliteit, bijvoorbeeld door de herontwikkeling van het historische dijklint en meer ruimte voor groen. Zo zorgen we voor een positieve bijdrage aan de beleving van inwoners en bezoekers en geven we een impuls aan het gebruik van de openbare ruimte.

Tot het thema Sterke verblijfskwaliteit van Papendrecht behoren de volgende opgaven:

- ✓ *Groenblauwe verbindingen behouden, uitbreiden en versterken;*
- ✓ *Behouden en herstellen historische dijklint;*
- ✓ *Speelplekken versterken en aandacht voor de inclusiviteit van deze speelplekken;*
- ✓ *Waar mogelijk projectmatig participatie toepassen om de verblijfskwaliteit te versterken;*
- ✓ *Groen/grijs-verhouding binnen de wijken optimaliseren (meer groen, minder grijs).*

Verbindende infrastructuur

In Papendrecht moet de actieve verkeersdeelnemer (lopen en fietsen) meer ruimte krijgen. Dit is niet alleen gezonder omdat mensen in beweging zijn maar ook omdat ze geen vervuilende stoffen uitstoten en geluidsoverlast produceren. De leefbaarheid in Papendrecht zal hierdoor sterk verbeteren! Samen met het tegengaan van sluipverkeer door Papendrecht blijft hierdoor de doorstroming geborgd en de bereikbaarheid goed. Ook de verkeersveiligheid verbetert hierdoor.

Tot het thema Verbindende infrastructuur van Papendrecht behoren de volgende opgaven:

- ✓ *De actieve verkeersdeelnemer voorop, in de vorm van bijvoorbeeld fietsstraten waar de auto "te gast" is;*
- ✓ *Zorgdragen voor voldoende en goede faciliteiten m.b.t. het parkeren van fietsen;*
- ✓ *Investeren in goede (en snelle) fietsverbindingen en voorzieningen;*
- ✓ *Aanvullend en bereikbaar openbaar vervoer;*
- ✓ *De bereikbaarheid van Papendrecht via de A15 behouden en waar mogelijk versterken.*

Vertaling naar bedrijfsvoering

6

6. Vertaling naar bedrijfsvoering

Beheer van de openbare ruimte is een continu proces. Het Beheerplan openbare ruimte is een procesdocument en is hiermee nooit af. Zo dient het door middel van actualisatieslagen up-to-date te blijven en soms zal er een verdiepingsslag nodig zijn. Het Beheerplan openbare ruimte gaat bovendien deel uitmaken van een groter geheel: het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving. In dit hoofdstuk is beschreven hoe het vervolg eruitziet.

6.1 Planmatig en professioneel beheer

Het beheer van de openbare ruimte krijgt vorm volgens de principes van planmatig beheer. Dit houdt in dat beheer en onderhoud conform nevenstaand procesmodel plaatsvindt, gebaseerd op de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act). Dit model omvat de belangrijkste taken en verantwoordelijkheden voor het duurzaam in stand houden van de fysieke beheerobjecten in de leefomgeving.

Areaalgegevens op orde

Van alle beheerobjecten maken we de arealen actueel, betrouwbaar en compleet (ABC). We borgen het structureel bijhouden van areaalgegevens en verwerking van mutaties. Voor onze werkprocessen maken we gebruik van landelijke basisregistraties zoals de BGT. De beheerarealen zijn hieraan gekoppeld.

Inspecties kwaliteit

Door middel van periodieke en planmatige inspecties en monitoring bewaken we de kwaliteit van de beheerobjecten en bepalen we de onderhoudsplanung.

Meldingen

Bewoners en medewerkers zijn belangrijke ogen en oren bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Meldingen vormen eveneens input om zo nodig bij te sturen op de onderhoudskwaliteit en de inrichting. Vanuit Wijkonderhoud vindt maandelijks een schouwronde plaats op het gebied van heel, schoon (o.a. afval, onkruid in beplanting, graffiti) en water (drijfvuil).

Evalueren en verbeteren

De PDCA-cyclus geeft een compleet beeld van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Waar nodig stellen we ambities en beheerkaders bij. Denk aan extra aandacht voor bijzondere gebieden met hoge gebruiksdruk, areaaluitbreidingen of aanvullende bijdragen aan duurzaamheid of klimaatadaptatie.

Uitvoering van het onderhoud

De uitvoering van het onderhoud vindt deels plaats door eigen personeel.

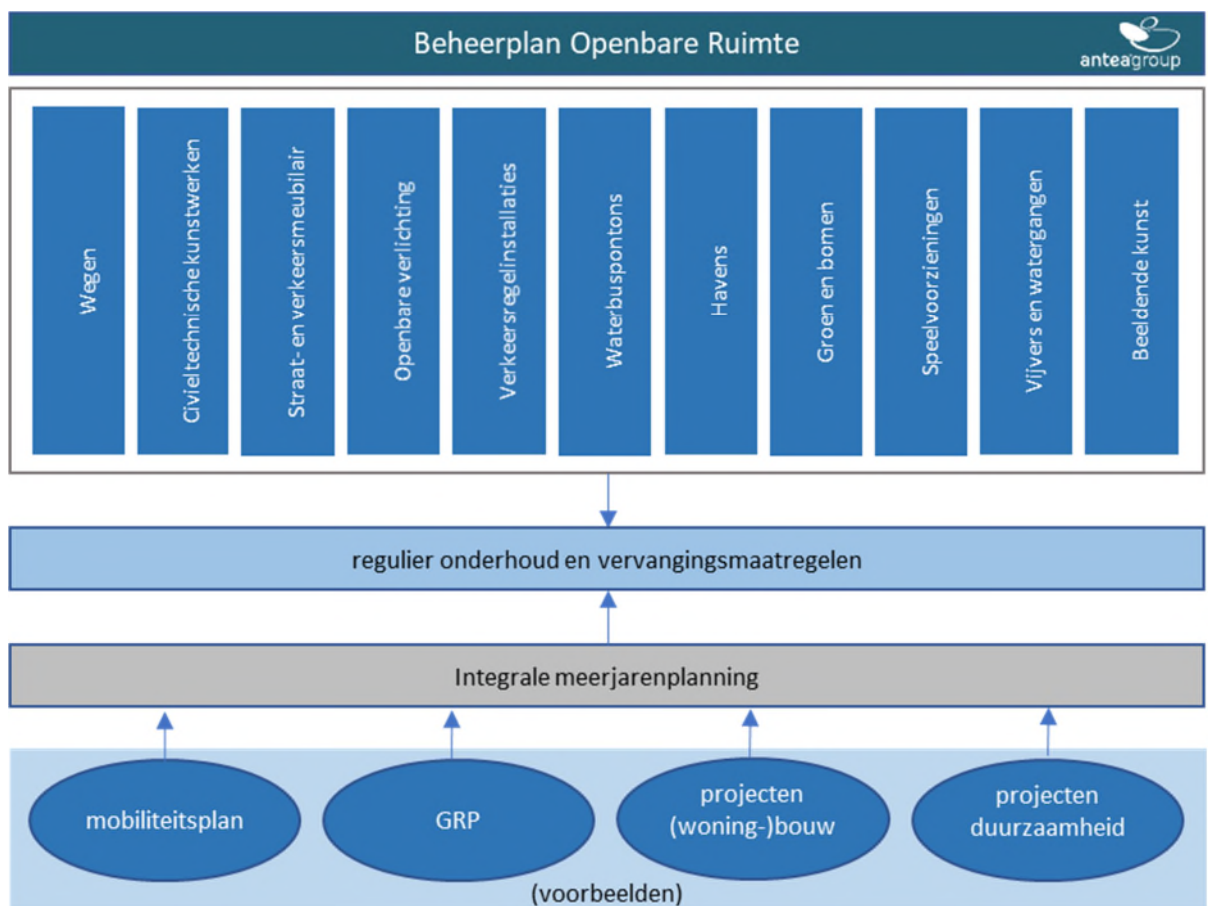
Het grootste deel wordt uitbesteed in diverse vormen. De projecten en meerdere structurele reguliere werkzaamheden zetten we via contracten en aanbestedingen in de markt. We streven naar een looptijd van contracten over meerdere jaren voor de continuïteit in dienstverlening, stabiele prijsvorming en beperkte inzet voor werkvoorbereiding van de eigen organisatie. Op uitbesteede werkzaamheden houden we structureel en planmatig toezicht en directievoering.

6.2 De rol van de beheerder

Zoals het procesmodel in paragraaf 5.1 laat zien is de beheerder de actor die midden in het proces staat en de integrale koppeling tussen de verschillende assets is. De Beheerder stuurt op het voorbereiden van projecten, houdt grip op de integrale kwaliteit, inspecties en de tevredenheid van inwoners en belanghebbenden in Papendrecht. Daarnaast draagt de beheerder actief bij aan de beschreven thema's en stuurt op het stimuleren van bedrijven en inwoners om zelf ook actief bij te dragen aan de fysieke leefomgeving. Met de ontwikkelingen in de wereld van beheer openbare ruimte is de invulling van de beheerder binnen de gemeente Papendrecht een essentiële en onmisbare schakel.

6.3 Van strategie naar operationeel beheer

Om grip en sturing te houden is binnen het beheer van de leefomgeving sprake van plannen op verschillende (asset)niveaus. Onderstaande illustratie geeft weer hoe het Beheerplan openbare ruimte met de Assetsheets zich verhoudt tot andere plannen, met de vertaling naar uitvoering van maatregelen:

Beheerplan openbare ruimte

Het Beheerplan openbare ruimte geeft een integraal strategisch kader voor de onderhouds- en vervangingsmaatregelen. Het plan is de koppeling tussen de betreffende assets en de in dit document beschreven thema's binnen de gemeente Papendrecht.

Assetsheets

De assetsheets geven per asset inzicht in de aard, omvang en kwaliteit van de objecten en in de onderhouds- en vervangingsbehoefte. De assetsheets gaan in op de afbakening, het areaal en de leeftijdsopbouw, de huidige kwaliteit, beleving & waardering, beleidsdoelen en ambities, strategie, financiën en overige aandachtspunten. De assetsheets worden periodiek bijgesteld en geactualiseerd.

Integrale meerjarenplanning

De integrale meerjarenplanning maakt de planning van de projecten in de tijd inzichtelijk. Er is integrale afstemming tussen de opgaves van de verschillende beheerobjecten en andere (externe) ontwikkelingen.

Voor de vervanging van de verharding en het groen is de meerjarenplanning vanuit het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 leidend. Per project wordt een afweging gemaakt om ook de overige assets mee te nemen in de renovatie en/of herinrichting.

Riool en wegen hebben een nauwe functionele, fysieke en financiële samenhang.

- Functioneel: De riolering zorgt voor de ontwatering van wegen en voor de juiste grondwaterstand.
- Fysiek: Het riool ligt vaak midden onder de weg.
- Financieel: Bij rioolvervanging dient de weg geheel of gedeeltelijk te worden opgebroken.

De vervanging van de riolering betekent een integrale aanpak van de openbare ruimte.

Het gelijktijdig uitvoeren van weg- en rioolvernieuwing beperkt de kosten en geeft minder overlast aan de omgeving. De onderhoudskosten van het riool worden aan de inwoners van Papendrecht doorberekend via de rioolheffing.

Input meerjarenplanning vanuit andere opgaven

Het opstellen van een meerjarenplanning met prioritering en afwegingskader is een complex proces. Een meerjarenplanning moet inzicht geven in de uitvoering van projecten zoals:

- het meerjarig cyclisch onderhoud van de openbare ruimte;
- de uitvoering van het mobiliteitsplan;
- de opgave woningbouw;
- de opgaven duurzaamheid, klimaatadaptie en circulariteit.

Bij het opstellen van Meerjarenprogramma's voor cyclisch onderhoud, maakt de gemeente gebruik van alle data die is opgenomen in het beheersysteem. Deze geeft informatie over de onderhoudsurgentie van assets en de resultaten van uitgevoerde inspecties.

In de meerjarenprogramma's krijgen ook de projecten uit het mobiliteitsplan, de woningbouwprojecten, de duurzaamheidsprojecten etc. een plek. Immers ook deze projecten raken de openbare ruimte. Afstemming tussen al deze projecten onderling is essentieel. Zo maken we waar mogelijk "werk met werk" en waarborgen we dat de wijken te allen tijde bereikbaar blijven.

Het meerjarenprogramma geeft dan ook een integrale doorkijk, waarin de projecten in de tijd worden geprioriteerd op basis van een aantal afwegingen.

6.4 Team Wijkonderhoud

De openbare ruimte wordt onderhouden door enerzijds verschillende aannemers en anderzijds door het team Wijkonderhoud van de gemeente Papendrecht. Het team Wijkonderhoud is de verbindende schakel tussen het planmatig beheer en onvoorziene zaken zoals klachten, meldingen en schades. Ook heeft het team Wijkonderhoud verschillende onderhoudstaken, zoals:

- Regulier onderhoud bomen, heesters en gazon;
- Monitoring groen en zwerfvuil;
- Beheersen van het zwerfvuil, vegen en ledigen van afvalbakken;
- Gladheidsbestrijding;
- Schoonmaken, herplaatsen en vervangen verkeersborden;
- Herplaatsen, herstellen en vervangen van speelvoorzieningen;
- Het (laten) herstellen van storingen (bijv. VRI's, pollers, etc.);
- Onderhoud van de watergangen;
- Ondersteuning bij evenementen;
- Schoonmaken lichtmasten (< 4m).

6.5 Doorontwikkeling naar Omgevingsprogramma fysieke leefomgeving

Vanuit het groeipad voor het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving (zie ook paragraaf 2.4), is de volgende stap het betrekken van de aspecten beleving en inrichting bij het beheer. De opgaven uit voorgaande hoofdstukken geven al een aantal koppelmogelijkheden tussen het fysieke en sociale domein weer. Bijvoorbeeld het aantrekkelijk, gezond en veilig maken van de woonomgeving, het levendig maken van het centrumgebied en het versterken van speelplekken in Papendrecht.

Voor de volgende stap in het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving zijn een aantal aandachtspunten van belang. Het concreet verwoorden van doelstellingen voor de openbare ruimte is daarbij de voornaamste. De centrale vraag is: wat wil Papendrecht bereiken met haar wijken, het centrumgebied of de bedrijventerreinen? Een uiteenzetting in de Omgevingsvisie geeft al een doorkijk naar de toekomst. Aantrekkelijkheid en levendigheid staan hierin voorop. Het is de taak van de beheerder om deze begrippen door te vertalen naar concrete maatregelen in de openbare ruimte.

Om hiermee aan de slag te gaan, is interactie tussen de verschillende teams nodig, zoals tussen het fysiek en sociaal domein van de gemeente, maar ook tussen stedenbouw, mobiliteit en recreatie. Het gesprek aangaan met andere domeinen zorgt dat kennis over (deel)gebieden bij elkaar komt en er draagvlak is om samen maatschappelijke opgaven aan te pakken. Om tot het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving te komen zijn diverse mogelijkheden om tot verdiepend inzicht te komen en de verbinding te leggen tussen collega's van verschillende domeinen binnen de gemeente. Met deze interactie gaan we dieper in op belevingswaarden van bewoners en verkennen we de gebieden van Papendrecht vanuit maatschappelijke opgaven.

Naast deze verdiepingsslag voor beleving, is het derde onderdeel van het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving de aandacht voor inrichting. Papendrecht beschikt al over een LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte), deze wordt geactualiseerd met nieuwe inzichten vanuit het Omgevingsprogramma. Zo schenken we bij het beheer van de openbare ruimte aandacht aan de beleving van de fysieke leefomgeving en de inrichting.

6.6 Actieplan

- actiepunt 1:** De beschikbare budgetten toetsen aan de hand van het areaal en de gestelde kwaliteitsambities;
- actiepunt 2:** Met het opstellen van het Beheerplan openbare ruimte is de eerste stap gezet richting het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving. Door het opstellen van dit plan is het aspect Beheer in het groeipad naar het Omgevingsprogramma breed vastgelegd. De vervolgstap is het opstellen van het Omgevingsprogramma in samenspraak met lopende processen en betrokken actoren, waarbij we gebiedsgericht de koppeling maken tussen fysiek en sociaal domein als volgende stap in het groeipad naar het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving (paragraaf 2.4);
- actiepunt 3:** Het herijken van de huidige LIOR (Leidraad Inrichting Openbare Ruimte) vanuit de thema's, beleving en gebruik en de implementatie hiervan in het Omgevingsprogramma Fysieke Leefomgeving;
- actiepunt 4:** Implementeren en verder uitwerken m.b.t het circulair werken. Hiermee wordt aangesloten op het Programma Duurzaamheid;
- actiepunt 5:** De actieplannen vanuit de assetsheets verder door vertalen naar een concrete planning;
- actiepunt 6:** Het opstellen van product- en taakbladen voor de werkzaamheden die door team Wijkonderhoud en externe partijen worden uitgevoerd;
- actiepunt 7:** Uitrol Gisib-online voor Wijkonderhoud. Dit voor inzicht in het beheerareaal en doorvoeren wijzigingen op locatie (en invullen paspoorten);
- actiepunt 8:** Evalueren van het Beheerplan openbare ruimte en daar waar nodig bijsturen/aanpassen en inspelen op de dan geldende situatie.

Bijlage: Assetsheets: alle info per asset bij elkaar

- Wegen
- Civieltechnische kunstwerken
- Straatmeubilair en verkeersmeubilair
- Openbare verlichting
- Verkeersregelinstallaties
- Waterbuspontons
- Havens
- Groen en bomen
- Speelvoorzieningen
- Vijvers en watergangen
- Beeldende kunst

Afbakening

Dit productblad is gericht op alle openbare wegen, straten, fiets- en voetpaden en pleinen die in beheer en onderhoud zijn bij de gemeente Papendrecht, inclusief de daarop aanwezige belijning en markering. Wegen in eigendom van bijvoorbeeld de Provincie en het Waterschap vallen niet onder het beheer en onderhoud van Papendrecht.

Areaal

Het areaal verharding in de gemeente beslaat 1,74 miljoen m². Hiervan is het grootste deel elementverharding, gevolgd door asfalt. De overige verhardingen zijn vooral halfverhardingen, zoals schelpen en gralux.

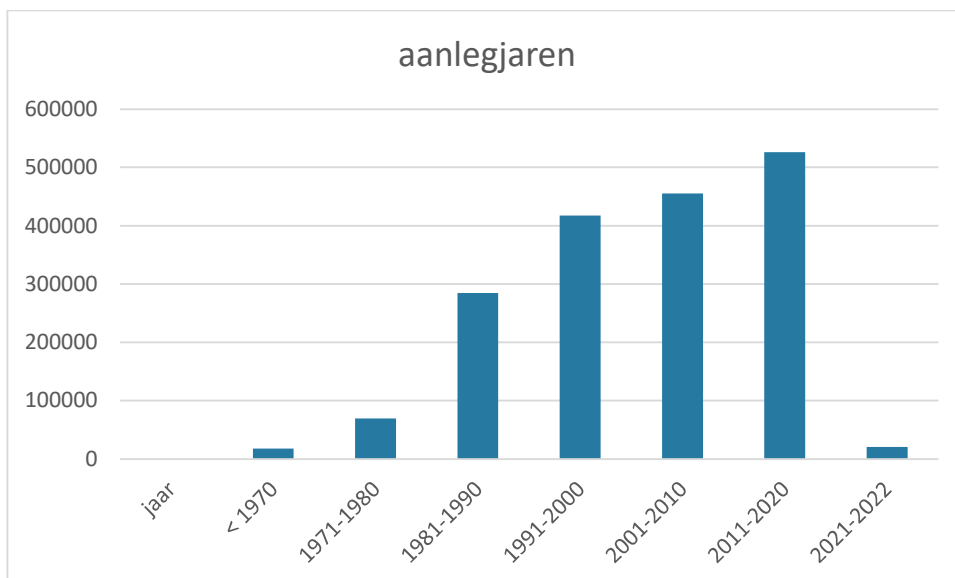
174

Hectare
verharding

Verhardingstype	Areaal
Asfalt	371.700 m ²
Elementen	1.362.900 m ²
Overige verhardingen	80.400 m ²
Markering en belijning	39.000 m ¹
Totaal	1.770.000 m²

Papendrecht is ontstaan vanuit lintbebouwing langs de dijk. Vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw is Papendrecht een snelgroeiende gemeente geworden. Toen is de wijk Kraaihoek gebouwd. Daarop volgde snel de wijken Westpolder en Middenpolder. Rond de jaren tachtig werden de wijken Molenvliet en Wilgendonk gebouwd. Sinds 1995 wordt gebouwd in de wijk Oostpolder en Land van Matena.

1Onderstaand figuur toont de ontwikkeling van het areaal aan verhardingen. De grafiek geeft weer hoeveel vierkante meters er in perioden van 10 jaar zijn aangelegd of vervangen.

Een groot deel van Papendrecht is in de laatste decennia van de vorige eeuw aangelegd. Dit betekent dat een aanzienlijk deel van de verharding tegen het einde van de theoretische levensduur komt (50 jaar). Deze verharding is in komende planperiode, maar ook erna, aan vervanging toe.

Huidige kwaliteit

De huidige kwaliteit van de wegverhardingen op netwerkniveau scoort gemiddeld een rapportcijfer 5,2. De gemiddelde kwaliteit op netwerkniveau scoort hiermee niveau C (van 3,5 tot 5,5).

In bijgevoegde tabel is te zien dat het asfalt hoger scoort, dan de elementenverharding. De kwaliteit van de elementen verharding scoort momenteel onder het niveau basis (5,5 tot 7,5).

Begin 2018 was het gemiddelde rapportcijfer nog een 6,1. Ten opzichte van 2018 is de kwaliteit van de verhardingen afgenomen.

Verhardingstype	A+	A	B	C	D	Gemiddeld cijfer
Asfalt	54%	28%	11%	1%	4%	6,1
Elementen	43%	22%	3%	2%	26%	5,0
Eindtotaal	46%	24%	5%	2%	21%	5,2

De achteruitgang in kwaliteit past in de beheer- en onderhoudsstrategie van de gemeente. Komende jaren ligt er veel straatwerk open vanwege de aanleg van glasvezel, de uitbreiding in het warmtenet, grootschalige vervanging van midden -en hoogspanningskabels en vervanging van verouderde gasleidingen. Om desinvesteringen te voorkomen accepteren we op deze locaties tijdelijk een lager kwaliteitsniveau en voeren we alleen waar nodig klein onderhoud uit. Na afronding van deze grootschalige vervangingswerkzaamheden zal het kwaliteitsniveau van de verhardingen weer toenemen. Om dit te realiseren maakt de gemeente gebruik van de ingekomen degeneratievergoeding van de nutsbedrijven. Hiervoor is een separate voorziening beoogd.

Voor klein onderhoud voert de gemeente aparte inspecties uit. In 2022 is de laatste inspectie uitgevoerd, waarbij op ruim 900 locaties benodigd kleinschalig onderhoud is geconstateerd.

Oneffenheid blijkt het belangrijkste schadebeeld, in 30% van de gevallen veroorzaakt door boomwortels.

Beheerkaders

Gemeente Papendrecht zet in op een duurzame ontwikkeling en instandhouding van de verharding voor een goede en veilige bereikbaarheid voor alle inwoners. Dit draagt bij aan een goed functionerende leefomgeving die toekomstbestendig en aantrekkelijk is.

Daarnaast levert verharding een bijdrage aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Door toepassing van meerdere materiaalsoorten en een functionele inrichting, krijgen verschillende gebieden een eigen identiteit en herkenbaarheid: centrumgebied, woongebied en industrieterreinen. Het terugbrengen van de klinkerverharding op het historische dijklint draagt bij aan de identiteit van Papendrecht en de beleving van bewoners van het centrumgebied;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Door grijs (verhardingen) waar mogelijk om te vormen naar groen (ontharden) dragen we bij aan een openbare ruimte die is ingericht voor toenemende extreme weersomstandigheden zoals piekbuien. Ook het nadenken over de kleur van de verharding draagt bij aan de opgave om hittestress te verminderen. Door goed te kijken naar de inrichting streven we ernaar ruimte te creëren waar we regenwater vasthouden (op de plaats waar het valt) en in de bodem kan infiltreren, door middel van een waterbergende fundering. Daarnaast heeft Papendrecht in toenemende mate aandacht voor circulariteit van de verhardingsmaterialen;
- **Prettig wonen:** Binnen de afwegingskaders gaat de aandacht uit naar een groene inrichting, daarna pas naar verharding. Bij reconstructies en herinrichtingen betrekken we de bewoners bij de planvorming en worden zij actief meegenomen. Hierbij staat de sociale- en verkeersveiligheid centraal. De gemeente let op communicatie en deelt successen richting bewoners. Ook het versterken en realiseren van de mogelijkheid tot het bewegen in de openbare ruimte speelt hierin een belangrijke rol;
- **Economisch vitaal:** Wegen (waaronder ook fietspaden) zijn de essentiële drager voor de bereikbaarheid van Papendrecht en daarmee van economisch belang. Goede hoofd- en wijkontsluitingswegen, maar ook fiets- en voetpaden dragen bij aan een vlotte afwikkeling van het

doorgaande verkeer. Het in contact blijven met de ondernemers zorgt ervoor dat in beeld is waar de behoeftes liggen. De gemeente kan hierdoor inspelen op de wensen van de ondernemers en bijvoorbeeld de goede bereikbaarheid, zichtbaarheid en vindbaarheid van de bedrijven versterken;

- **Sterke verblijfskwaliteit:** De aandacht voor fietsers en voetgangers bevordert actieve vormen van vervoer. We doen dit door het aanbieden van veilige en indien mogelijk vrij liggende fiets- en voetpaden. Dit draagt ook bij aan een gezonde leefomgeving, waar beweging wordt gestimuleerd en aandacht is voor beleving van de openbare ruimte. Voorzieningen zijn goed toegankelijk voor alle inwoners en bezoekers, ook gehandicapten. Daarnaast draagt verharding bij aan het faciliteren van activiteiten en evenementen. Maar ook houden we rekening met het type wenselijk verkeer en het gebruik van materialen. Denk hierbij aan het aanleggen van asfalt fietspaden en klinkerverharding voor wegen in gebieden waar fietsers de voorkeur krijgen en minder obstakels (paaltjes) op de fietspaden. Zo hebben we bij de inrichting van Papendrecht aandacht voor het beoogde gebruik;
- **Verbindende infrastructuur:** Een goed onderhouden wegenareaal draagt bij aan een aantrekkelijke en goed bereikbare gemeente. We verbinden de structuur van wegen-, fiets- en voetpaden zodanig dat een uitgebreid wandel- en fietsroute netwerk ontstaat en recreatie bevordert. Ook het verder meedenken en participeren in goede en snelle fietsroutes is een ambitie van de gemeente Papendrecht.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn voor het beheer de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Het beheer en onderhoud voldoen aan de gestelde wet- en regelgeving zoals de Wegenwet, de Wegenverkeerswet 1994 en het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- Als onderhoudsniveau wordt het kwaliteitsniveau B- gehanteerd. Dit kwaliteitsniveau ligt tussen Basis (B) en Laag (C) conform de methodiek Wegbeheer van CROW en wordt beschouwd als de ondergrens van verantwoord wegbeheer. Bij dit onderhoudsniveau vindt voldoende onderhoud aan de verhardingen plaats (maar er valt wel wat aan op te merken). Reparatievakken zijn hierbij zichtbaar;
- Bij de uitvoering van het onderhoud rekening houden met specifiekere wetgeving en richtlijnen, zoals de Wet Milieubeheer, het Bouwstoffenbesluit, de Wet Geluidhinder en de Richtlijn Bebakening en Markering;
- Bij ontwerp, aanleg en beheer van de openbare ruimte ligt de nadruk op duurzaamheid en klimaatadaptatie, zoals het kiezen voor duurzame materiaalsoorten en werkprocessen (circulair), het ontharden van de leefomgeving (eerder en vaker groen toepassen) en de aanpak van hitte eilanden;
- De gemeente hergebruikt zoveel mogelijk bestaande materialen. Bij toepassen van nieuwe materialen houden we rekening met circulariteit en levensduur, zoals bij parkeerplaatsen (rijbanen) en waterpasserende verharding;
- De gemeente is voor iedereen goed toegankelijk;
- Stimuleren van actieve vervoerswijzen door het optimaliseren van de fiets- en voetpaden;
- Vervanging/reconstructie van wegen vindt planmatig plaats en wordt zo veel mogelijk gecombineerd tot integrale projecten. Er is ruimte voor pilots.
- Door uitrol van glasvezel, de vervanging van verouderde gasleidingen en de aanleg van het warmtenet is het vaak nodig verharding open te breken. Na realisatie van deze werkzaamheden vindt in grote omvang nazettingen in de openbare ruimte plaats, waarbij het vastgestelde kwaliteitsbeeld onder druk komt te staan.
- Binnen projecten speelt Papendrecht in op de energietransitie waarbij een warmtenet wordt aangebracht. Dit doet de gemeente aan de hand van een ruimteclaim voor het warmtenet als kaders bij reconstructieprojecten.

Strategie

De strategie voor wegbeheer valt uiteen in meerdere activiteiten:

Klein onderhoud

Klein onderhoud van elementenverharding is gericht op het verhelpen van plaatselijke verzakkingen, wortelopdruk en andere kleinschalige reparaties. Klein onderhoud van asfalt betreft kleine reparaties en gaten

vullen. Inspectiegegevens, klachten en meldingen (vanuit inwoners, eigen dienst) vormen de basis voor het klein onderhoud.

Groot onderhoud

Groot onderhoud is het planmatig vormgeven aan grootschalig wegonderhoud. Reconstructies vallen hier niet onder. Het kan gaan om herstraten van elementenverharding (IBOR-wegen) of om het vervangen van een asfaltdeklaag. Aan de hand van de inspectiegegevens en asfaltonderzoek bepaalt de beheerder per wegvak welke maatregel op welk moment het best passend is.

Verzorgend onderhoud

Onder verzorgend onderhoud verstaan we maatregelen die niet in eerste instantie bijdragen aan de technische kwaliteit van de weg, maar vooral aan het aanzien of de esthetiek. Hieronder vallen onkruidbestrijding op verharding, straatreiniging/vegen en gladheidsbestrijding. Onkruidbestrijding op verharding wordt uitgevoerd door de eigen dienst en/of derden, het budget hiervoor is ondergebracht bij de asset groen en bomen.

Inspectie en monitoring

Voor inzicht in de kwaliteit van het totale wegenareaal voert een extern inspectiebedrijf eenmaal per twee jaar een weginspectie uit. De toegepaste methodiek is de landelijk geaccepteerde globale visuele inspectie, zoals beschreven in de publicaties 145, 146 en 147 van het CROW. Waargenomen schades worden geclassificeerd als schadebeelden opgenomen in het beheersysteem en na analyse vertaald naar maatregelen. Daarnaast monitort de eigen dienst de verzorgingskwaliteit van de wegen, zodat de beheerder waar nodig ook tussentijds kan bijsturen.

Vervanging/Reconstructies

Vervanging, reconstructie of herinrichting (waarbij de inrichting wijzigt) voert de gemeente projectmatig en indien mogelijk integraal uit. Bij reconstructieprojecten is de meerjarenplanning vanuit het GRP leidend. Bij reconstructieprojecten wordt onderzocht of de inrichting effectiever kan. Te denken valt aan aanpassen van wegprofielen in verband met gewijzigd verkeersaanbod, het vervangen van overbodige verharding door groen of het creëren van waterberging onder de verharding.

Financiën

De benodigde kosten zijn in de afgelopen planperiode bepaald en vertaald naar de begroting. De huidige financiële kaders zijn als volgt:

	2023	2024	2025	2026
Klein Onderhoud	€ 520.000*	€ 520.000*	€ 520.000*	€ 520.000 *
Groot onderhoud	€ 810.000*	€ 810.000*	€ 810.000*	€ 810.000*
Asfaltvervanging	€ 476.000	€ 735.000	€ 475.000	€ 490.000
Markeringen	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000
Totaal	€ 1.827.000	€ 2.086.000	€ 1.826.000	€ 1.841.000

*aangegeven bedrag is exclusief prijsindexatie

Bedragen zijn exclusief VAT-kosten. Deze worden separaat doorbelast in de begroting. De genoemde bedragen voor de asfaltvervanging zijn conform het meerjarenplan asfaltwegen.

Scenario's

De kosten voor groot onderhoud (IBOR-wegen) zijn doorgerekend en uitgezet tegen het budget, waarbij twee scenario's zijn uitgewerkt:

- Scenario 1: Kosten doorgerekend op Kwaliteitsniveau B uitgezet tegen huidig budget;
- Scenario 2: Kosten doorgerekend op Kwaliteitsniveau C uitgezet tegen huidig budget;

De resultaten voor de basisplanning zijn gebaseerd op de meest actuele inspectiegegevens, die is uitgevoerd conform de CROW-systeematiek.

Scenario 1: Kosten doorgerekend op Kwaliteitsniveau B uitgezet tegen huidig budget

Planjaar	Budget	Totaal Kosten	Over /Tekort	Cumulatief	Kwaliteit onder niveau B %
2022	€ 860.000	€ 1.615.000	€ -755.000	€ -755.000	21
2023	€ 810.000	€ 1.352.000	€ -542.000	€ -1.297.000	20
2024	€ 810.000	€ 1.392.000	€ -582.000	€ -1.879.000	20
2025	€ 810.000	€ 1.092.000	€ -282.000	€ -2.161.000	20
2026	€ 810.000	€ 1.408.000	€ -598.000	€ -2.759.000	20
2027	€ 810.000	€ 1.292.000	€ -482.000	€ -3.241.000	20
2028	€ 810.000	€ 1.292.000	€ -482.000	€ -3.723.000	20
2029	€ 810.000	€ 1.292.000	€ -482.000	€ -4.205.000	19
Totaal	€ 6.530.000	€ 10.735.000	€ -4.205.000		

Scenario 3: Kosten doorgerekend op Kwaliteitsniveau C uitgezet tegen huidig budget

Planjaar	Budget	Totaal Kosten	Over /Tekort	Cumulatief	Kwaliteit onder niveau C %
2022	€ 860.000	€ 1.157.237	€ -297.237	€ -297.237	17
2023	€ 810.000	€ 999.909	€ -189.909	€ -487.147	17
2024	€ 810.000	€ 1.063.425	€ -253.425	€ -740.572	17
2025	€ 810.000	€ 1.188.119	€ -378.119	€ -1.118.691	16
2026	€ 810.000	€ 1.097.413	€ -287.413	€ -1.406.104	16
2027	€ 810.000	€ 1.069.028	€ -259.028	€ -1.665.133	16
2028	€ 810.000	€ 1.069.028	€ -259.028	€ -1.924.161	15
2029	€ 810.000	€ 1.069.028	€ -259.028	€ -2.183.189	15
Totaal	€ 6.530.000	€ 8.713.189	€ -2.183.189		

De hierboven genoemde scenario's geven een goed beeld van wat er gebeurt bij het maken van verschillende keuzes. Op basis van het huidige budget wordt het kwaliteitsbeeld B- (deze grenst aan C) bevestigd. Dit is weergegeven in scenario 2. Wel staat het behoud van de vastgestelde beeldkwaliteit onder druk. Om te komen naar een beeldkwaliteit B is jaarlijks structureel circa 500K extra noodzakelijk.

De komende planperiode wordt gebruikt om verschillende kabel- en leidingtracés aan te leggen in Papendrecht. Onder meer een warmtenet en glasvezel zijn hiervan een onderdeel. Na de aanleg van deze kabel- en leidingtracés ontvangt de gemeente de zogenaamde degeneratievergoeding van de kabelexploitant. Dit is een normbedrag als vergoeding voor de blijvende schade die na aanleg van het kabelnetwerk aan de verharding ontstaat. Door de slechte bodem in Papendrecht manifesteert deze schade zich nog jaren na de aanleg. De verwachting is dat de vergoeding tussen € 1- en € 3 miljoen zal bedragen. Dit komt in delen beschikbaar. De eerste vergoedingen worden in 2023 ontvangen. In 2023 zullen voorstellen gedaan worden om deze vergoeding in te zetten voor het definitieve herstel van de verharding in Papendrecht.

Actieplan

- actiepunt 1:** Uitwerking van de wegininspectie 2023 en 2025 naar ambitie/kwaliteitsbeeld. Bij afwijking vastgesteld kwaliteit vindt rapportage binnen P&C cyclus plaats;
- actiepunt 2:** Opnemen van de ingekomen degeneratiekosten in een separate voorziening voor het herstel van de openbare ruimte n.a.v. werkzaamheden kabels en leidingen;
- actiepunt 3:** Onderzoeken waar kansen liggen om overbodige verharding te vervangen door groen;
- actiepunt 4:** Uitbreiding van klimaatadaptieve maatregelen binnen reconstructieprojecten, zoals waterbergende fundatie en parkeren op grasbetontegels;
- actiepunt 5:** De operationele planning uitvoeren conform het wegenbeheerplan.

Afbakening

Dit productblad beschrijft de civiele kunstwerken in Papendrecht. Civiele kunstwerken zijn alle bruggen, duikers, vlonders/steigers, geluidsschermen, keerwanden en damwanden.

Areaal

De gemeente Papendrecht beheert een 600-tal civiele objecten. Bruggen maken hier het meest zichtbare deel van uit. Ook is een groot areaal aan damwanden/keerwanden aanwezig, als grondkering of overbrugging van hoogten.

600
Civieltechnische
kunstwerken

Kunstwerktype	Areaal
Bruggen	204 st
Duikers	135 st
Vlonders/steigers	30 st
Geluidsschermen	4.100 m ¹
Keerwanden, damwanden	2.775 m ¹
Totaal	ca. 600 objecten

Huidige kwaliteit

De kwaliteit, zowel het verzorgingsaspect als de technische staat, van de civiele kunstwerken is voldoende tot goed. Vanwege constructieve veiligheid monitoren we verschillende verkeersbruggen, hierbij zijn afwijkingen in de landhoofden geconstateerd. Daarnaast heeft in 2022 aanvullend onderzoek plaatsgevonden aan de loopbrug Burgermeester Keijzerweg.

Eens per vijf jaar inspecteert de gemeente middels een quickscan het totale areaal op technische kwaliteit en verzorging. Een gedeelte van het kunstwerkareaal wordt jaarlijks visueel geïnspecteerd.

Beheerkaders

Kunstwerken zijn ontwikkeld en gebouwd om op een constructief veilige manier te functioneren. Veel civiele kunstwerken zijn onvermijdelijke verbindingen in de verkeersstructuren (bruggen) of in grote waterstructuren (duikers), andere zijn recreatieve elementen (vlonders) in de wijken.

Civiele kunstwerken dragen bij aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Ontwerp, vormgeving en materiaalgebruik dragen bij aan de identiteit van civieltechnische kunstwerken. Sommige bruggen gaan op in de omgeving, andere (zoals de Slobbengorsbrug) vormen juist een landmark in Papendrecht;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Het ontwerp van kunstwerken is gericht op langdurige instandhouding en daarmee wordt de duurzaamheid deels bepaald. Bij de toepassing van materialen wordt aan de voorkant nagedacht over het mogelijk hergebruik (circulair) van onderdelen of materialen;
- **Prettig wonen:** Goed beheerde geluidsschermen dragen bij aan het woongenot in de gemeente Papendrecht. De geluidsschermen schermen de woongebieden af en zorgen dat er minder geluidshinder is van de N3 en de A15;
- **Economisch vitaal:** Goed functionerende en constructief veilige civieltechnische kunstwerken zijn essentieel voor de gemeente Papendrecht. Deze civieltechnische kunstwerken zorgen ervoor dat het dorp, de bedrijven, het centrum en de randstad over het water bereikbaar zijn;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** Civiele objecten zoals bruggen zijn goed toegankelijk voor alle inwoners en bezoekers, ook gehandicapten. Goede en veilige verbindingen bevorderen het vervoer, maar stimuleren ook bijvoorbeeld recreatie (bijv. vlonders of geluidsschermen). Door het duurzaam in stand houden van deze civieltechnische kunstwerken blijft de verblijfskwaliteit optimaal;

- **Verbindende infrastructuur:** Civieltechnische kunstwerken zijn een essentiële schakel in de verbindende infrastructuur. Het zijn letterlijk bruggen die gebouwd zijn om te verbinden. Ook de kademuren en alle andere civieltechnische kunstwerken dragen, iedere op eigen wijze, hieraan bij.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn voor het beheer de volgende uitgangspunten van toepassing:

- Voor kunstwerken geldt als ambitie dat ze veilig zijn en goed functioneren. Voor verzorgend onderhoud geldt het kwaliteitsniveau B (basis);
- Het beheer en onderhoud voldoet aan de gestelde wet- en regelgeving. Dit toetsen we met inspecties;
- Bij aanleg van nieuwe kunstwerken en groot onderhoud van bestaande kunstwerken houden we rekening met duurzaamheid (materiaalgebruik en constructie), veiligheid (uitklamvoorzieningen bij damwanden en kademuren) en waar mogelijk met flora en fauna (nestgelegenheid)
- We hebben aandacht voor circulariteit en levensduur van nieuwe materialen. Bestaande materialen worden zoveel mogelijk hergebruikt;
- Vervanging/reconstructie van kunstwerken vindt planmatig plaats en stemmen we waar mogelijk af op andere disciplines;
- Bij grootschalige ingrepen passen we actief omgevingsmanagement toe om bezoekers en bedrijven tijdig te informeren en te betrekken bij het project.

Strategie

De gemeente Papendrecht streeft naar een duurzame ontwikkeling en instandhouding van de civiele kunstwerken voor een veilige en comfortabele bereikbaarheid. Om deze doelstelling te bewerkstelligen, voert de gemeente onderhoud uit. Op basis van inspectieresultaten en ontvangen meldingen worden de onderhoudsmaatregelen in volgorde van urgentie uitgevoerd.

De strategie voor kunstwerkenbeheer beslaat meerdere activiteiten:

Klein onderhoud

Klein onderhoud betreft levensduurverlengende maatregelen, zoals reinigen, (bijwerken van) conservering, bijwerken van de slijtlaag (brugdek), dekdelen deels vervangen en kleine herstelmaatregelen. Uitvoering is planmatig op basis van inspectiegegevens, meldingen en eigen constatering. Wijkonderhoud voert jaarlijks de reiniging van de houten brugdekdelen en leuningen uit.

Groot onderhoud

Groot onderhoud komt voort uit de 5-jaarlijkse visuele technische inspecties. We vervangen gedeelten van kunstwerken, zoals dekdelen, leuning of slijtlaag. Waar nodig vervangen of herstellen we de onderbouw en liggers.

Inspectie en monitoring

De gemeente Papendrecht voert op het gehele areaal aan kunstwerken eenmaal per vijf jaar een visuele inspectie uit, waarbij we letten op duidelijk zichtbare schade en gebreken. Indien de inspecties daar aanleiding toe geven, zoals gevaarstelling, vindt er nader constructief onderzoek plaats. Met name voor (oudere) bruggen is inzicht in de constructieve veiligheid van groot belang.

Ook vinden periodiek metingen plaats aan een vijftal betonnen verkeersbruggen vanwege afwijkingen bij landhoofden en vanwege monitoring van de veiligheid.

Vervanging/Reconstructies

Bij vervanging wordt de oude constructie verwijderd en een nieuw kunstwerk aangebracht. Dit vindt plaats vanuit het meerjarig vervangingsplan civiele kunstwerken. Vervanging vindt plaats aan het einde van de technische levensduur. Hierbij voeren we ook een functionele beoordeling uit, zoals of de constructie nog geschikt is voor de verkeersbelasting.

Financiën

In de begroting zijn de volgende bedragen beschikbaar.

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud				
- bruggen	€ 95.000	€ 95.000	€ 95.000	€ 95.000
- bruggen inspectie	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
- geluidsschermen	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000
Vervanging	€ 370.000	€ 370.000	€ 228.000	€ 180.000
Totaal	€ 509.000	€ 509.000	€ 367.000	€ 319.000

Doorkijk planperiode:

Voor de civiele kunstwerken is er een meerjarenplanning gemaakt. Met deze meerjarenplanning is rekening gehouden met actuele prijzen. Op basis van actuele werkzaamheden constateren we geringe afwijkingen binnen de geplande investeringen. Wijzigingen in planning vinden plaats aan de hand van inspecties en constructief onderzoek, en op basis van prioriteitstelling. In 2023 vindt nader constructief onderzoek plaats aan de loopbrug over de Burgemeester Keijzerweg. Dit vanwege materiaalafname van de constructie. Er is sprake van een eventuele inhoudelijk en financieel risico. Afhankelijk van de komende uitvoeringsmaatregel vindt interne rapportage of advisering plaats.

Onderstaande tabel geeft een doorkijk op het benodigde vervangingsbudget:

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Doorkijk vervanging	€370.000	€370.000	€228.000	€180.000	€235.000	€228.000	€140.000	€ 84.000

Met deze meerjarenraming is rekening gehouden met actuele prijzen. Op basis van actuele werkzaamheden constateren we weinig afwijkingen binnen de geplande investeringen.

Wijzigingen in planning vinden plaats aan de hand van inspecties en constructief onderzoek, en op basis van prioriteitstelling.

Actieplan

- actiepunt 1: Uitvoeren van de operationele planning conform het kunstwerkenbeheerplan;
- actiepunt 2: Het meerjarenplan civiele kunstwerken actualiseren op basis van de meest recente inspectiegegevens;
- actiepunt 3: Implementatie van civiele kunstwerken in het nieuwe beheersysteem;
- actiepunt 4: Het realiseren en borgen van constructief onderzoek indien risicovolle afwijkingen worden geconstateerd.

Afbakening

Dit productblad is gericht op het straatmeubilair en verkeersmeubilair voor zover dat in beheer is bij de gemeente. Verkeersmeubilair betreft verkeersborden, verkeerszuilen, straatnaamborden, bewegwijzing, geleiderails. Overige objecten (straatmeubilair) zijn onder andere afvalbakken, banken, hondenpoepborden, paaltjes, hekwerken, fonteinen, brandkranen, roltrappen,abri's, fietsenstallingen. Installaties met een elektrische component en een verkeersfunctie, zoals VRI's en pollers, vallen hier niet onder, deze zijn beschreven bij de asset Verkeersregelininstallaties.

Areaal

Tot het meubilair in de gemeente behoren naast ruim 400 banken en bijna 400 afvalbakken ook 3.770 verkeersborden en 28,5 km hekwerken.

Omschrijving	Areaal
Verkeersborden	ca. 3.500 st
Banken	450 st
Afvalbakken	500 st
Fietsenrekken	620 st
Hekwerken	5.600 m ¹
Fonteinen	5 st
Brandkranen	930 st
Abri's*	n.v.t.

* De abri's worden beheerd en onderhouden door een externe commerciële partij, die ze onder voorwaarden exploiteert ten behoeve van reclaimedoeleinden.

Huidige kwaliteit

Objecten in de openbare ruimte, waaronder verkeersvoorzieningen, dienen te voldoen aan de wettelijke en functionele eisen die eraan gesteld worden. Door middel van adequaat beheer en onderhoud wordt de kwaliteit duurzaam gewaarborgd.

De kwaliteit voor het straatmeubilair richt zich op het veilige gebruik van de verschillende elementen. Het onderhoud is erop gericht om meer uniformiteit en meer herkenbaarheid aan te brengen.

Het vervangen, verplaatsen, verwijderen en bijplaatsen van verkeersborden wordt gecombineerd met reguliere- en reconstructiewerkzaamheden.

Voor het straat- en verkeersmeubilair voeren we geen structurele inspecties uit, maar vindt vervanging plaats op basis van geconstateerde kwaliteit, meldingen en de wijschouw. Voor een planmatige aanpak van onderhoud en vervanging van het meubilair en om toekomstige benodigde budgetten te kunnen ramen, is beter inzicht in kwaliteit en vervangingsbehoefte wenselijk.

De brandkranen worden beheerd en onderhouden door waterleidingbedrijf Oasen in opdracht van Team Wijkonderhoud.

Beheerkaders

Eén van de verantwoordelijkheden van de gemeente is zorg te dragen voor een veilige en vlotte afwikkeling van het verkeer. Veilig verkeer bij nacht zonder reflecterende bebording is moeilijk te realiseren. Om de juiste bestemming te vinden is een goed bewegwijzeringsstelsel noodzakelijk.

Bij het aanbrengen van bebording en overige objecten in de openbare ruimte zorgen we voor een effectieve inzet: waar nodig plaatsen we borden, maar we streven naar vermindering van het aantal, om een rommelig en onrustig beeld van de openbare ruimte te voorkomen.

Daarnaast draagt straat- en verkeersmeubilair bij aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Het aanwezige straat- en verkeersmeubilair draagt voor een groot deel bij aan het functioneren van de openbare ruimte. Of dit nu verkeersborden zijn die zorgen voor de regulering van het verkeer, of een bankje waarop je kunt uitrusten tijdens een wandeling of het sporten. Hoewel meubilair niet altijd bepalend is voor de identiteit, is deze asset van essentieel belang voor het gebruik en de beleving van de fysieke leefomgeving;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Voorkomen van rommelige en overbodige inrichting door minimaliseren van de hoeveelheid straat- en verkeersmeubilair. Materialen die gebruikt worden zijn zo veel mogelijk duurzaam geproduceerd. Ook houden we rekening met de circulariteit van de te gebruiken materialen en besteden we aandacht aan hergebruik daar waar mogelijk. Duurzaamheid bestaat ook uit het stimuleren van wandel- en fietsroutes. Inzet hierbij is om de fietsstructuur te versterken waarbij straat- en verkeersmeubilair een belangrijke rol spelen;
- **Prettig wonen:** Banken en ander straatmeubilair staan op de goede locaties, bijvoorbeeld: de banken langs looproutes, bij parken/speelplaatsen of langs de rivieroever worden frequent gebruikt. Het schoon, heel en veilig houden van het straat- en verkeersmeubilair draagt bij aan het gebruik en de ervaring van de openbare ruimte. Zitbanken zijn bij uitstek het meubilair waar (on)bekenden elkaar ontmoeten en daarmee zijn het onmisbare schakels in een prettige woonomgeving;
- **Economisch vitaal:** Straat- en verkeersmeubilair (bebording en bewegwijzering) draagt bij aan een goede doorstroming van het verkeer. Door middel van object bewegwijzering worden ook bewoners en bezoekers van buitenaf naar bepalende locaties, bedrijven en verenigingen verwezen. Dit zorgt voor een goede vindbaarheid en hoge herkenbaarheid voor bedrijven. Dit maakt Papendrecht aantrekkelijk voor bedrijven om zich te vestigen en voor bewoners en bezoekers is het prettig dat ze de bedrijven, verenigingen en andere bezienswaardigheden weten te vinden;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** Wanneer straat- en verkeersmeubilair op de juiste plaats is aangebracht draagt dit bij aan de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte. Goede planvorming is dus essentieel bij uitbreidingen. Maar ook een goede afweging maken bij het vervangen draagt bij aan dit thema. Redeneren vanuit het (mogelijke) gebruik van meubilair en dat als vertrekpunt nemen bij inrichting, versterkt de verblijfskwaliteit;
- **Verbindende infrastructuur:** Een essentieel onderdeel van de verbindende infrastructuur van gemeente Papendrecht zijn de verkeersborden en wegbewijzering. Ze zorgen voor een goede doorstroming en duidelijke aanwijzingen. Voor dit thema is het effectief beheren van het straat- en verkeersmeubilair van belang.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Voor het onderhoud van verkeers- en straatmeubilair is het kwaliteitsniveau B (basis) van toepassing;
- Er wordt voldaan aan de wettelijke zorgplicht;
- Het beheer en onderhoud van het straatmeubilair is gericht op het functioneel houden van het areaal. Beheerachterstand en daarmee kapitaalvernietiging en onveilige situaties wordt zoveel mogelijk voorkomen;
- Voor veel objecten, zoals verkeersborden en paaltjes, geldt: streven naar beperking van het aantal objecten;
- Gebruik maken van duurzame materialen, bestaande materialen zoveel mogelijk hergebruiken;
- Vervanging van verkeers- en straatmeubilair wordt zo veel mogelijk opgepakt in integrale projecten;
- Circulair gebruik van materialen bij nieuwe aanschaf.

Strategie

Om de rust en sociale veiligheid te bevorderen is de openbare ruimte gebaat bij een beperkt aantal objecten. Bij eventuele vervanging maken we de afweging of het object al dan niet wordt teruggeplaatst. Dit geldt ook voor verkeersborden om een geloofwaardig en handhaafbaar stelsel van verkeertekens te realiseren.

Het onderhoud is gericht op veiligheid en op het aanbrengen van meer uniformiteit en herkenbaarheid. Bij het geleidelijk vervangen streven naar zoveel mogelijk uniformiteit en eenduidigheid.

Het vervangen, verplaatsen, verwijderen en bijplaatsen van verkeersborden combineren we met reguliere werkzaamheden en reconstructiewerkzaamheden.

Bij het beheer onderscheiden we de volgende activiteiten:

Onderhoud

Het team Wijkonderhoud voert het onderhoud van straatmeubilair uit, waarbij we voornamelijk sturen op meldingen en eigen waarnemingen. Het onderhoud bestaat uit herstelwerkzaamheden zoals rechtzetten, schadeherstel, vervangen van onderdelen, waar nodig schilderen ter conservering, en dagelijks onderhoud zoals reinigen en het verwijderen van beplakking en graffiti.

Vervanging/Reconstructies

Vervanging wordt projectmatig en zoveel mogelijk integraal uitgevoerd. Daarnaast vervangt Wijkonderhoud objecten die door vandalisme, aanrijding, e.d. uitvallen.

Financiën

Voor onderhoud en vervanging zijn de volgende budgetten beschikbaar:

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud				
- straatmeubilair	€ 37.000	€ 37.000	€ 37.000	€ 37.000
- verkeersborden	€ 31.000	€ 31.000	€ 31.000	€ 31.000
- NBd-bewegwijzering*	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 7.000
- matrix en hondenpoepborden	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
- brandkranen	€ 43.000	€ 43.000	€ 43.000	€ 43.000
- fietsenstalling*	€ 84.000	€ 84.000	€ 84.000	€ 84.000
Vervanging	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Totaal	€ 238.000	€ 238.000	€ 238.000	€ 238.000

*incl. energiekosten

Doorkijk planperiode:

Voor een reële doorkijk voor de asset straatmeubilair is het noodzakelijk het areaal volledig in beeld te brengen. Ook is het nodig om de kwaliteit van het areaal in beeld te brengen. De huidige beschikbare budgetten zijn gebaseerd op kengetallen/benodigd budget.

Actieplan

- actiepunt 1:** Inventariseren van mogelijkheden om circulariteit en hergebruik van materialen te stimuleren;
- actiepunt 2:** Op orde brengen en inrichten van het beheersysteem voor straat- en verkeersmeubilair;
- actiepunt 3:** Uitvoeren van een kwaliteitsmeting voor inrichting van het planmatig onderhoud;
- actiepunt 4:** De assetsheet verkeers- en straatmeubilair actualiseren bij relevante wijzigingen in areaal of budget.

Afbakening

In dit productblad is de asset openbare verlichting beschreven. Dit betreft de lichtmasten, armaturen en lampen, als ook het ondergrondse netwerk. Het areaal wordt beheerd in afstemming met bureau OVL.

Areaal

In de gemeente staan ca 6.520 lichtmasten.

De masten en armaturen zijn eigendom en verantwoordelijkheid van de gemeente Papendrecht. Het ondergrondse deel is de verantwoordelijkheid van de netbeheerder (Stedin). Uitgezonderd zijn de OV-kabels voor de tunnelverlichting onder de N3 ter hoogte van de Thorbeckesingel en de verlichting van het winkelcentrum De Meent, waarvan de gemeente Papendrecht de eigenaar is.

6.520
lichtmasten

Huidige kwaliteit

Uit een schouw in 2016 komt een kwaliteit 'ruim voldoende tot hoog' naar voren.

In de technische notitie "Zicht op licht" (juli 2017) is een kwaliteitskaart opgenomen voor de openbare verlichting in Papendrecht. In deze kwaliteitskaart zijn enkele locaties/gebieden benoemd waar de verlichting onvoldoende is. Deze geldt als onderlegger bij projecten.

Beheerkaders

Openbare verlichting vervult een belangrijke functie op het gebied van verkeers- en sociale veiligheid. Verlichting zorgt tijdens de duisternis voor een goed zicht op de weg en daarnaast voor een verhoogd veiligheidsgevoel voor weggebruikers in het donker.

Als uitwerking van het beheerplan voor de voorgaande periode heeft de gemeente een technische notitie openbare verlichting opgesteld. Deze notitie biedt aan de hand van beleidsuitgangspunten gedetailleerd inzicht in de benodigde maatregelen.

De openbare verlichting levert een bijdrage aan de volgende thema's uit de omgevingsvisie:

- **Identiteit van Papendrecht:** Papendrecht streeft naar uniformiteit van het areaal aan lichtmasten. In specifieke gebieden is gekozen voor afwijkende lichtmasten/armaturen, zoals in het centrumgebied of bij dijkwegen. Deze versterken de herkenbaarheid en de beleving van de gebieden;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** De gemeente werkt aan een projectmatige overstap naar de energiezuinige LED-verlichting. Dit betekent dat bij zowel grootschalige als individuele werkzaamheden de conventionele verlichting wordt aangepast naar LED-verlichting. Bij de vervanging wordt bij de armaturen ook een dimregime aangebracht, en indien noodzakelijk vervangen we de EVSA (voorschakelapparatuur). Vervanging van armaturen en lichtmasten vindt (indien mogelijk) gecombineerd plaats. Vanuit ecologisch en duurzaam oogpunt worden parken niet verlicht;
- **Prettig wonen:** Op het gebied van verkeersveiligheid, sociale veiligheid en het tegengaan van kleine criminaliteit gaat de aandacht specifiek uit naar betrouwbaar functionerende installaties. Met goede verlichting voelen inwoners zich prettig en veilig in hun woonomgeving. In het donker draagt verlichting bij aan de ervaren sociale veiligheid;
- **Economisch vitaal:** Een openbare ruimte die goed bereikbaar is na zonsondergang stimuleert om een bezoek te brengen aan de lokale bedrijven en horeca. Dit draagt bij aan een economische vitaal Papendrecht;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** Na zonsondergang is het prettig dat de openbare verlichting ervoor zorgt dat de openbare ruimte bruikbaar is om te verblijven, te vervoeren en te bewegen. Op locaties waar verblijfskwaliteit in het donker in het geding komt, of juist minder gewenst is, kan met de hoeveelheid en felheid van verlichting worden gestuurd op gewenst gebruik;

- **Verbindende infrastructuur:** Met voldoende verlichte wegen, fiets- en voetpaden is Papendrecht ook na zonsondergang goed bereikbaar. Dit draagt bij aan de doorstroming van het verkeer en de verkeersveiligheid van Papendrecht.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Toepassing richtlijn openbare verlichting (NPR-13201);
- Standaardisatie materiaal zoals dit is opgenomen in de LIOR;
- Een geleidelijke vervanging van conventionele verlichting door LED-verlichting;
- De verlichtingsniveaus afstemmen op de functie van de te verlichten ruimten;
- Waar mogelijk wit licht toepassen;
- Conform het "Energieakkoord" blijft de aandacht voor het toepassen van milieuvriendelijke verlichting;
- Bij nieuwbouwprojecten en grootschalige reconstructies verlichtingsplannen opstellen conform de aanbevelingen van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSvV).

Strategie

De verduurzaming van de openbare verlichting wordt voortgezet door de conventionele verlichting te vervangen door energiezuinige lichtbronnen (LED). Als energiebesparende maatregel passen we verder ook het dimmen van verlichting toe en maken we gebruik van elektronische voorschakelapparaten (EVSA).

De gemeente hanteert bij de aanleg van openbare verlichting de Richtlijn Openbare Verlichting NPR-13201. De toepassing geldt voor het grootste deel van de openbare ruimte. Alleen op industrieterreinen en in parken wordt op onderdelen van deze richtlijn afgeweken. Op industrieterreinen wordt volstaan met een lager lichtniveau, waarbij alleen het wegdek verlicht is. In parken wordt vanwege de flora en fauna geen verlichting aangebracht.

De gemeente Papendrecht heeft samen met vijf andere gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden een Gemeenschappelijke Regeling (met een Algemeen Bestuur (AB) en een Dagelijks Bestuur (DB)) ingericht voor:

- Dagelijks beheer;
- Databeheer;
- Directievoering en toezicht op het onderhoudsbestek voor de openbare verlichting.

De gemeenschappelijke regeling opereert onder de naam "Bureau Openbare Verlichting Lek- en Merwede" (kortweg Bureau-OVL).

Jaarlijks vindt de remplace plaats van de conventionele verlichting (remplace = grootschalige vervanging van lampen). Deze grootschalige vervanging is deels afgebouwd, omdat steeds meer plannen worden gemaakt om conventionele verlichting te vervangen door LED verlichting. Hierdoor vindt beperkt remplace plaats. Ook wettelijk zijn er beperkingen gekomen op de productie van conventionele SOX en PL-lampen, met als gevolg dat de productie van de conventionele SOX- en de PL-lamp begin 2023 stopt. Dit soort lampen mogen dan niet meer worden geproduceerd en gebruikt i.v.m. de in de lamp aanwezige zware metalen.

De strategie voor het beheer van openbare verlichtingen valt uiteen in meerdere activiteiten:

Dagelijks beheer

Gebreken aan de openbare verlichting kan de burger rechtstreeks melden aan Bureau-OVL. De meldingen over openbare verlichting die via het meldsysteem binnenkomen worden ook direct doorgezet naar Bureau-OVL. De meldingen worden geregistreerd en de voortgang van de meldafhandeling wordt bewaakt. Ook de melder kan de status van de melding volgen via internet (elke melding krijgt een zaaknummer).

Jaarlijks wordt de openbare verlichting beoordeeld in het kader van een algemene schouw van de openbare ruimte.

Regelmatig vinden er incidenten plaats, waardoor er een gevaarlijke situatie ontstaat. Deze incidenten hebben een hoge prioriteit en worden binnen 1 uur veiliggesteld. Incidenten kunnen onder andere veroorzaakt worden door aanrijding, vandalisme of stormweer.

Groot onderhoud

Jaarlijks vindt remplace plaats van de conventionele verlichting. Hierbij vervangen we de conventionele verlichting waar mogelijk door LED. Met de langere levensduur van LED-lampen is remplace een maatregel die langzamerhand minder frequent hoeft te worden uitgevoerd.

Vervanging/Reconstructies

Voor de vervanging van de verlichting is een meerjarenplan Openbare Verlichting opgesteld. Voor de vervanging is een separaat krediet beschikbaar. Voor lichtmasten gaat de gemeente uit van een levensduur van 50 jaar. Armaturen komen voor vervanging in aanmerking bij een leeftijd van 25 jaar. Vervanging vindt zoveel mogelijk plaats per straat en binnen projecten. Incidenteel is het wenselijk om lichtmasten en/of armaturen individueel te vervangen ('losse vervanging').

De gemeente streeft naar uniformiteit van het wegbeeld en efficiënt beheer van de installatie. Wanneer we in een straat meer dan 70% van armaturen vervangen, geven we vanwege uniformiteit en beheerbaarheid de gehele straat nieuwe armaturen.

Financiën

De beschikbare budgetten voor instandhouding van de openbare verlichting zijn in onderstaande tabel weergegeven.

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud				
- onderhoud lichtmasten	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
- onderhoud armaturen	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
- werkzaamheden Eneco lichtmasten*	€ 105.000	€ 105.000	€ 105.000	€ 105.000
Vervanging**	€ 95.000	€ 155.000	€ 155.000	€ 155.000
Energie	€ 179.000	€ 179.000	€ 179.000	€ 179.000
Totaal	€ 383.000	€ 443.000	€ 443.000	€ 443.000

* incl. bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen

** vervanging is opgenomen als benodigd budget

Doorkijk planperiode:

Voor het onderhoud van de openbare verlichting is in 2022 een nieuw bestek op de markt gebracht. Door de hoge inflatie zijn deze eenheidsprijzen in het bestek fors hoger. Dit resulteert in een kostenstijging van ca. € 10.000. Voor 2023 moet rekening gehouden worden met een toename van 50% van de energiekosten. Ook in het vervangingsbudget moet rekening gehouden worden met prijsstijgingen de komende planperiode en verder.

Actieplan

- actiepunt 1:** Uitvoering van vervangingsprojecten en vervangen conventionele armaturen naar LED-verlichting binnen de beschikbare budgetten;
- actiepunt 2:** In beeld brengen van de kwaliteitsbeleving doormiddel van een schouw;
- actiepunt 3:** Herijking van het meerjarenplan openbare verlichting;
- actiepunt 4:** De assetsheet openbare verlichting actualiseren bij relevante wijzigingen in areaal of budget.

Afbakening

Tot de scope van dit productblad behoren de elektrische installaties met een verkeerskundig doel. Dit zijn de verkeersregelinstallaties (VRI's), het Dynamische Route Informatie Systeem (DRIS), de dynamische verlichting op de Burgemeester Keizerweg (kluifrotonde) en drie poller-installaties (verzinkbare palen).

Areaal

Ter ondersteuning van de verkeersregulatie beschikt Papendrecht over vijf verkeersregelinstallaties. Deze verkeersregelinstallaties staan bij kruisingen met de Burgemeester Keizerweg. De instellingen van de installaties zijn dynamisch, zodat bijvoorbeeld bij filevorming op de A15 of de N3 de doorstroming beperkt wordt.

Op de kluifrotonde in de Burgemeester Keizerweg is voor fietsers en voetgangers op twee locaties dynamische verlichting aangebracht. Dit vanwege extra attentiewaarde van de voorrangregeling voor de fietsers en voetgangers.

Daarnaast zijn er 3 elektrisch gestuurde verzinkbare palen die uit de grond schuiven, ofwel poller-installaties met in totaal 7 pollerpalen om het autoverkeer te reguleren. Deze verzinkbare palen (pollers) staan op de Veerpromenade en bij de Kokardebloem. Met behulp van een transponder (beschikbaar voor hulpdiensten, bedrijven en omwonenden) worden de pollers bediend.

In de Drechtsteden zijn de haltes van openbaar vervoer voorzien van displays met actuele vertrektijden: DRIS (Dynamisch Reizigers Informatie Systeem). Het beheer en onderhoud vindt plaats vanuit de Drechtsteden. In 2023 vindt de overgang naar de Provincie Zuid-Holland plaats.

Naast de gemeentelijke objecten staan er ook elektrische laadpalen in de openbare ruimte, dit naast de twee elektrische laadpalen in de parkeergarages. De plaatsing van deze laadpalen en het onderhoud wordt, in afstemming met team BOR, uitgevoerd door Allego.

Omschrijving	Areaal
VRI	5 st
DRIS-palen bij busstations	31 st
DRIS-palen bij waterbushaltes	3 st
Pollers *	3 st
Dynamische verlichting Kluifrotonde	1 st

* Pollers = 3 installaties met 7 pollerpalen

Huidige kwaliteit

De VRI's hebben een kwaliteitsniveau variërend van Basiskwaliteit tot hoger. In samenwerking met Dordrecht worden de installaties jaarlijks geïnspecteerd en wordt noodzakelijk onderhoud uitgevoerd. Vervanging van de VRI's vindt plaats aan het einde van de technische levensduur (15 jaar).

Wijkonderhoud schouwt de dynamische verlichting op de kluifrotonde periodiek op storingen.

Voor de drie pollers is preventief (en structureel) onderhoud en het reageren op storingen belegd bij derden.

Beheerkaders

Een verkeersregelinstallatie (VRI) is een verzameling van losse elementen die nodig zijn om één of meerdere verkeersstromen te regelen door het geven van optische signalen aan weggebruikers. De VRI moet zorgdragen voor een zo goed mogelijke afwikkeling van het verkeer op conflictvlakken (kruisingen en oversteekplaatsen).

De verkeersregelinstallaties en overige objecten binnen deze asset leveren een bijdrage aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Kenmerkend voor Papendrecht is de waterbus. De informatie borden (DRIS-Palen) zorgen voor een goed en efficiënt gebruik door de beschikbare informatie die hierop wordt gedeeld;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** VRI's, de dynamische verlichting op de kluifrotonde en DRIS-palen zijn voorzien van LED-verlichting, waarbij het energieverbruik laag is en de levensduur lang, waardoor vervanging minder vaak noodzakelijk is. Bij vervanging van objecten en bij de aanschaf van materialen houden we rekening met circulariteit;
- **Prettig wonen:** Door het delen van informatie bij verschillende bushaltes is het gebruik van openbaar vervoer gemakkelijker gemaakt voor de gebruikers. De verkeersregelinstallaties (VRI's) zorgen ervoor dat voetgangers en fietsers veilig drukke kruispunten kunnen oversteken. Dit draagt bij aan een veilig gevoel op straat en een veilig gebruik van de openbare ruimte;
- **Economisch vitaal:** De bereikbaarheid is essentieel voor een economische vitaal Papendrecht. Dit geldt voor zowel het openbaar vervoer als de openbare weg. Door de vervangingsbehoefte hierop af te stemmen waarborgen we de bereikbaarheid;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** Tijdelijk verkeer toelaten in het centrum wordt mogelijk gemaakt door de verschillende pollers. Dit draagt bij aan enerzijds een efficiënte bevoorrading van de verschillende ondernemers anderzijds een positief effect op de verblijfskwaliteit en de beleving van het centrumgebied wanneer er geen verkeer toegestaan is;
- **Verbindende infrastructuur:** De doorstroming van het verkeer op de Burgemeester Keizerweg heeft veel baat bij goede verkeersvoorzieningen die wordt gerealiseerd door de aanwezige VRI's.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Als onderhoudsniveau geldt ten minste het kwaliteitsniveau B (basis);
- Het beheer en onderhoud voldoen aan de gestelde wet- en regelgeving zoals de Wegenwet, de Wegenverkeerswet 1994 en het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- In Papendrecht wordt bij vervanging LED toegepast als lichtbron. Dit heeft als voordelen: goedkoop in onderhoud, minder frequente lampvervanging door langere levensduur van de lichtbron (15-20 jaar ipv 2 tot 5 jaar) en laag energieverbruik door lagere vermogens van de lichtbronnen.

Strategie

De strategie voor verkeersregelinstallaties en aanverwante objecten valt uiteen in meerdere activiteiten:

Correctief onderhoud

Het Dynamische Reizigers Systeem (DRIS) wordt beheerd en onderhouden in samenwerking met Dordrecht. Papendrecht beheert de pollers (verzinkbare palen). Het onderhoud bestaat uit het jaarlijks nalopen en herstellen van de installatie conform onderhoudscontract.

Groot onderhoud

Voor groot onderhoud van VRI's hanteert de gemeente een cyclus van 15 jaar. Deze werkzaamheden bestaan uit het vervangen van de automaat, het armatuur, de bekabeling en detectielussen in het asfalt.

Verzorgend onderhoud

Verzorgend onderhoud, zoals schoonmaken van de lampen en verwijderen van beplakking en graffiti, gebeurt door Wijkonderhoud.

Inspectie en monitoring

1x per jaar inspectie vindt de onderhoudsinspectie plaats van de VRI's.

Vervanging/Reconstructies

Voor een VRI geldt een technische levensduur van 35 jaar. Tijdens deze werkzaamheden wordt de totale VRI (inclusief de masten) vervangen.

Financiën

Voor onderhoud en vervanging zijn de volgende budgetten beschikbaar:

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud				
- onderhoud VRI's	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000	€ 44.000
- beheer en onderhoud HOVD-RIS	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000	€ 29.000
- energiekosten	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000
Vervanging				
- VRI *	€ 200.000	-	-	-
Totaal	€ 286.000	€ 86.000	€ 86.000	€ 86.000

*is onderdeel van het investeringskrediet civiele kunstwerken

Doorkijk planperiode:

Voor de asset verkeersregelininstallaties wordt ingeschat dat het beheerbudget voldoende is de komende planperiode. Voor de energiekosten wordt een kostenstijging verwacht van 50%.

Actieplan

- actiepunt 1:** De operationele planning uitvoeren conform het beheerplan;
- actiepunt 2:** In de meerjarenplanning civiele kunstwerken is de vervanging van de VRI's opgenomen;
- actiepunt 3:** De assetsheet VRI's actualiseren bij relevante wijzigingen in areaal of budget.

Afbakening

Dit productblad is gericht op de drie Waterbushaltes die gelegen zijn in de gemeente Papendrecht. Het beheer en onderhoud van de waterbuspontons wordt uitgevoerd binnen de regionale samenwerking van de Drechtsteden.

Areaal

De Waterbus Rotterdam-Drechtsteden is een vorm van openbaar vervoer te water, die vaart tussen Rotterdam en Dordrecht en binnen de regio Drechtsteden. De waterbushaltes in Papendrecht zijn gelegen op Noordhoek (bouwjaar 2006), Veerdam (bouwjaar 1999) en de Rosmolenweg (bouwjaar 2006).

3

Waterbus-
haltes

Huidige kwaliteit

In 2019 heeft de laatste inspectie van de drie aanlegsteigers plaatsgevonden. Aan de hand van deze beoordeling is kleinschalig herstel op basis van veiligheid en risico uitgevoerd. De uitvoering van onderhoud is gericht op instandhouding van de voorzieningen.

De toestand van de drie aanlegsteigers in Papendrecht is in 2019 beoordeeld als Redelijk (B), met een verwachte restlevensduur na (vervangend) onderhoud van > 50 jaar.

Beheerkaders

Het beheer en onderhoud van de waterbushaltes vindt in samenwerking met de Drechtsteden plaats. Het dagelijks onderhoud (reinigen, gladheidsbestrijding, het legen afvalbakken, etc.) wordt per 1 januari 2022 uitgevoerd door de vervoerder (als onderdeel in overeenkomst).

De waterbushaltes dragen bij aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Ontwerp, vormgeving en materiaalgebruik dragen bij aan de identiteit van de waterbus. Het ontwerp sluit aan op de regionale uitstraling van de waterbushaltes. Ook het feit dat de gemeente beschikt over deze waterbushaltes is kenmerkend voor de identiteit van Papendrecht;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** De waterbushaltes maken deel uit van een vorm van openbaar vervoer en zijn daarmee dragers in het regionale beleid om openbaar vervoer (en fietsgebruik) te stimuleren;
- **Prettig wonen:** Het faciliteren van dit vervoersmiddel brengt mensen bij elkaar. Het vergemakkelijkt een bezoek aan een van de omliggende steden of dorpen op een efficiënte manier;
- **Economisch vitaal:** Ondernemingen varen wel bij een goede bereikbaarheid. Openbaar vervoer en deze waterbusverbinding is hier een onderdeel van. Wanneer deze goed bereikbaar en begaanbaar zijn draagt dit bij aan de economische vitaliteit van Papendrecht, ook door recreanten gebruik te laten maken van de waterbusverbinding;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** De waterbus draagt bij aan de beleving en het gebruik van het water waar Papendrecht aan grenst. Dit draagt bij aan de sterke verblijfskwaliteit van Papendrecht;
- **Verbindende infrastructuur:** Als verbinding met de Drechtsteden en de regio Rotterdam is de waterbus een essentieel onderdeel in de verbinding tussen de verschillende gemeenten. Door de centrale ligging van Papendrecht wordt hier optimaal gebruik van gemaakt.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Als onderhoudsniveau wordt het kwaliteitsniveau B (basis) gehanteerd;
- Het beheer en onderhoud voldoen aan de gestelde wet- en regelgeving zoals de Wegenwet, de Wegenverkeerswet 1994 en het Nieuw Burgerlijk Wetboek;
- Rekening houden met de circulariteit en levensduur van nieuwe materialen;
- De pontons zijn goed toegankelijk;
- Vervanging/reconstructie van de aanlegsteigers vindt planmatig en regionaal plaats.

Strategie

Het beheer en onderhoud van de waterbuspontons wordt uitgevoerd binnen de regionale samenwerking van de Drechtsteden. De gemeente Dordrecht is hierin het aanspreekpunt.

Het reguliere onderhoud en het groot onderhoud lopen via deze regionale samenwerking.

Onderhoud omvat correctief onderhoud (herstel van schades en vervangen van onderdelen op basis van inspectie) en groot onderhoud (stralen en conserveren staal, conservering bijwerken, vervangen slijtlaag). Het dagelijks onderhoud (zoals het reinigen van de afvalbakken) op de pontons wordt door de vervoerder uitgevoerd.

Eén keer per 5 jaar worden de pontons technisch geïnspecteerd, eenmaal per 3 jaar wordt een inspectie uitgevoerd aan de hand van de NEN-3140 (laagspanningsinstallaties).

Vervanging

Vervanging van de pontons vindt plaats in 2023.

Financiën

Voor de waterbuspontons is een voorziening in het leven geroepen. In deze voorziening wordt jaarlijks € 9.000 gestort. Het eerste groot onderhoud wordt voorzien in 2023.

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud				
- Waterbus en voetveer	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
- Bijdrage waterbus	€ 81.000	€ 81.000	€ 81.000	€ 81.000
Groot onderhoud *	€ 750.000	-	-	-
Totaal	€ 859.000	€ 109.000	€ 109.000	€ 109.000

* Excl. subsidie Provincie Zuid Holland

Doorkijk planperiode:

Er worden geen bijzonderheden verwacht op langere termijn. Begin 2023 is de aanbesteding voor de vervanging van de waterbushaltes. Op dit moment voldoet het huidige beschikbare budget.

Actieplan

actiepunt 1: Realisatie gezamenlijke haltevisie Drechtsteden 2019 voor de waterbushaltes, conform besluitvorming Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD);

actiepunt 2: Onderzoek naar structurele aanpassing loopbrug bij haltes Veerdam (bij hoogwater wordt er een noodbrug aangebracht).

Afbakening

Dit productblad is gericht op de havens binnen de gemeentegrenzen. De scope betreft het baggeren alsmede het onderhoud in de havens zoals onderhouden van de meerpalen en walstroomvoorziening. Ook is er een gemeentelijke laad/loslocatie aanwezig in de Kooihaven.

De damwandconstructies langs de havens behoren tot de civiele kunstwerken.

Areaal

In Papendrecht zijn zes havens. De gemeente heeft vier havens in beheer en onderhoud. Het beheer en onderhoud beperkt zich tot de instandhouding van de minimale vaardiepte en de meerpalen. De kademuren in de havens vallen onder de civiele kunstwerken of zijn de verantwoordelijkheid van de gebruikers (aangrenzende bedrijven etc.).

Verder heeft de loswal in de Kooihaven een walstroomvoorziening voor binnenvaartschepen. Deze voorziening is voor huishoudelijk gebruik aan boord van de schepen.

Het te beheren areaal beslaat ruim 200.000 m² en betreft de volgende havens:

Haven	Areaal
Kooihaven	38.800 m ²
Ketelhaven	139.500 m ²
Schaarhaven (Papendrechts deel)	11.900 m ²
Jachthaven	14.800 m ²
Totaal	205.000 m²

20
hectare
havens

Huidige kwaliteit

De huidige kwaliteit is in 2022 bepaald door dieptemetingen uit te voeren. Hieruit blijkt dat de havens aan de vereiste diepten voor scheepvaart voldoen. In de periode 2022/2023 zijn ondieptes in de Kooihaven gebaggerd.

Beheerkaders

De havens en aangrenzende bedrijvigheid zijn een belangrijke economische pijler voor Papendrecht, vooral binnen de maritieme sector. Instandhouding en dan met name het op diepte houden van de havens is essentieel voor het gebruik.

De havens dragen bij aan de volgende thema's uit de omgevingsvisie:

- **Identiteit van Papendrecht:** De ligging aan de rivier, de maritieme sector en de aan de rivier grenzende havens bepalen in hoge mate het karakter van Papendrecht. Water is onderdeel van de identiteit van de stad, de havens maken voor bewoners een verbinding met het water mogelijk;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Naast het op diepte houden van de havens is ook aandacht voor de waterkwaliteit nodig;
- **Prettig wonen:** De havens van Papendrecht dragen bij aan de maritieme faciliteiten in en om Papendrecht. Voorbeeld hiervan is de autoloswal, maar ook de walstroomvoorziening. De Jachthaven draagt bij aan het thema Prettig wonen in het kader van recreatie;
- **Economisch vitaal:** De maritieme sector (de havens) met de aanliggende industrieën en bedrijven hebben een groot economisch belang voor Papendrecht;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** De havens zijn onlosmakelijk verbonden met het aanwezige historische dijklint in Papendrecht;
- **Verbindende infrastructuur:** Voor ontsluiting van de bedrijven is het op diepte houden van de havens essentieel.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Havens in stand houden op streefpeildiepte;
- Het veilig kunnen aanmeren van de scheepvaart door middel van afmeerpalen;
- Het voorzien in de behoefte voor walstroom binnen de regio;
- Waterkwaliteit voldoet aan de wettelijke eisen.

Strategie

De strategie voor het beheer van de havens betreft met name het op diepte houden. Door monitoring houden we hier grip op: elke twee jaar vindt een inspectie plaats van de diepte, waaruit tevens het verschil met de ontwerpdiepte naar voren komt.

Baggeren vindt gewoonlijk plaats met een cyclus van 16 jaar.

Een extern bedrijf maakt een keer per kwartaal het water schoon van drijf- en zinkvuil.

Verwijderen van verontreiniging vindt op regie plaats door aannemer, waarin Papendrecht meelift op een regionale aanbesteding.

Het onderhoud van de aanmeerpalen en walstroomvoorzieningen vindt eveneens op regiebasis plaats.

Financiën

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000	€ 47.000
Planmatig baggeren	-	-	-	€ 25.000
Voorzieningen	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500	€ 62.500
Vervanging damwand Kooijhaven	-	€ 2.500.000	-	-
Totaal	€ 109.500	€ 2.609.500	€ 109.500	€ 134.500

Doorkijk planperiode:

De vervanging van de damwand in de Kooijhaven is opgenomen voor € 2,5 miljoen. Vanwege de huidige staalprijs worden hier hogere kosten verwacht. Omdat gewerkt wordt met dagprijzen is het nog onbekend wat een indicatie voor dit bedrag gaat worden in 2024.

Voor het baggeren van de havens zijn de kosten voor afvoer van de bagger gestegen. Door niet volledig naar de streefdiepte te gaan wordt beoogd binnen de huidige voorzieningen te blijven.

Actieplan

- actiepunt 1:** Het meerjarenplan baggeren actualiseren aan de hand van nieuwste inspecties;
- actiepunt 2:** Inventariseren en opzetten van een plan voor periodieke inspectie van de meerpalen;
- actiepunt 3:** Onderzoek en realisatie walstroombehoefte binnen de regio;
- actiepunt 4:** Opstellen onderhoudsplan voor het onderhoud in en nabij de havens;
- actiepunt 5:** Vervangen van de damwand in de Kooijhaven, zodat deze op langere termijn constructief veilig functioneert;
- actiepunt 6:** De assetsheet Havens actualiseren als relevante aanpassingen in areaal of budget daar aanleiding toe geven.

Afbakening

Deze assetsheet is gericht op het openbaar groen, inclusief de bomen, voor zover in beheer bij de gemeente. Het omliggende sier- en ecologische groen op de sportcomplexen valt ook onder de scope van deze assetsheet. Niet tot de scope behoren de begraafplaats en de sportvelden.

Areaal

Het openbaar groen omvat bomen, beplantingen en gras. Het grootste deel van het areaal bestaat uit gras, dat voor een belangrijk deel op een natuurvriendelijke manier wordt onderhouden. Beplantingen bestaan uit bosplantsoen, heesters, hagen en sierbeplanting, zoals bloembakken, rozenvakken en vaste planten.

De totale oppervlakte bedraagt bijna 1.500.000 m² (150 ha). Inclusief begraafplaats en sportcomplexen beschikt de gemeente over een te beheren groenareaal van 171 hectare.

171

hectare
groen

Groentype	Areaal
Bomen	14.580 st
Bosplantsoen, griend en hakhout	146.100 m ²
Heesters	208.600 m ²
Hagen	25.170 m ²
Vaste planten	6.530 m ²
Natuurvriendelijk maaibeheer	456.800 m ²
Overige grassen	631.100 m ²
Begraafplaats en sportcomplexen *	244.700 m ²
Totaal	1.719.000 m²

*Begraafplaats valt budgettair buiten de scope, onderhoud groene aankleding sportvelden valt binnen de scope.

Huidige kwaliteit

De kwaliteit van de bomen is wat de veiligheid betreft geborgd doordat de bomen regelmatig worden geïnspecteerd en we de bomen op basis daarvan risico gestuurd beheren. Hiermee voldoen we aan de zorgplicht en sturen we op een veilige openbare ruimte.

Voor het overige groen is het kwaliteitsniveau B vastgesteld (Basisniveau), met uitzondering van een deel van het centrum, waarvoor kwaliteitsniveau A geldt.

De ombuiging vanuit de Kadernota 2022 is verwerkt in de begroting, met behoud van het huidige kwaliteitsniveau. Dit betekent een bezuiniging van € 106.000, - vanaf 2023. De opgave is daarbij geen concessies te doen aan kwaliteit. We zoeken daarom naar bezuinigingsmogelijkheden die niet ten koste gaan van het kwaliteitsniveau van het groen, zoals besparen door te investeren in verduurzaming van het beheer van de openbare ruimte in bredere zin. Het risico is dat deze alternatieven mogelijk onvoldoende beschikbaar zijn, waardoor het al onder druk staande kwaliteitsniveau nog meer in gevaar zou kunnen komen. Er is dus sprake van een inhoudelijk risico, maar daaruit volgt ook een financieel risico. In 2023 wordt de 2-jaarlijkse onafhankelijke schouw uitgevoerd om te bepalen of het vastgestelde beoogde kwaliteitsniveau is behaald.

Beheerkaders

Groen is de basis voor een gezonde openbare ruimte, van belang voor zowel onze inwoners als voor de natuurlijke omgeving (flora en fauna). Papendrecht ontleent veel van zijn identiteit en kwaliteit aan water en groen. De gemeente Papendrecht heeft de ambitie een aantrekkelijke plaats te zijn voor mens, dier en natuur. We gaan voor een natuurinclusief Papendrecht. Met groen draagt de gemeente bij aan mogelijkheden voor ontspanning, sociale interactie, bewegen, spelen en biodiversiteit. Door het planten van bomen en groen versterken we bovendien belangrijke ecosysteemdiensten zoals verkoeling, het vasthouden van water en koolstofvastlegging.

Als beheerkader is onderstaande visiekaart op het groenblauwe netwerk van toepassing:

Deze visiekaart geeft de (ecologische) hoofdstructuur aan van het groen binnen Papendrecht. De kaart geeft o.a. duidelijk aan wat belangrijke verbindingen zijn voor diersoorten binnen de gemeente en ook met de omgeving van Papendrecht.

Met het beheer richten we ons op een goed functionerende groene leefomgeving, door een milieu-, natuur- en omgevingsvriendelijke aanpak met een doelmatige inzet van beschikbaar gestelde middelen. We werken waar mogelijk met de natuur mee en sluiten aan bij kwaliteiten en kansen die de omgeving biedt. Zo geven we nog meer dan in het verleden aandacht aan een goede bodemecologie. Dat begint al bij de aanleg door te voorkomen dat er storende lagen ontstaan en door waar mogelijk de lokale grond te benutten. Bij aanleg en onderhoud houden we rekening met het bevorderen van de bodembiodiversiteit, bijv. door verdichting tegen te gaan. Een goede bodemecologie zorgt ervoor dat het groen en de bijbehorende kwaliteiten zoals biodiversiteit en waterinfiltratiemogelijkheden van de bodem zich goed en duurzaam ontwikkelen.

Het bestaande groen houden we op een effectieve en efficiënte manier in stand. We streven naar uitbreiding van het groenareaal. Bedreigingen van beplanting en natuurlijke vegetatie door invasieve exoten als Japanse duizendknoop gaan we zoveel mogelijk tegen.

Groen biedt goede mogelijkheden voor participatie, zoals het betrekken van inwoners bij planvorming, maar ook het in bruikleen geven van groen. Het ruimte geven aan participatiemogelijkheden is een belangrijk beheerkader.

Groen draagt bij aan de thema's uit de omgevingsvisie:

- **Identiteit van Papendrecht:** Papendrecht wordt gewaardeerd om zijn groene karakter en de hiermee samenhangende natuurwaarden. Het behoud en versterken van dit karakter staat voorop, waarbij niet alleen de kwantiteit (omvang van het areaal) maar ook de kwaliteit (biodiversiteit, beeldkwaliteit) van belang is. Het uitbreiden en versterken van de groenstructuren en meer vergroening in de wijken is één van de doelstellingen binnen dit thema;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Voor een toekomstbestendig Papendrecht is groen van essentieel belang. Om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen zijn bomen (voor schaduw) en veel groen (om water vast te houden) nodig. Hiermee creëren we een klimaatbestendig en waterrobuust Papendrecht. In een gezonde bodem floreren inheemse soorten, die het beste bestand zijn tegen extreme omstandigheden. Bij de uitvoering van groenonderhoud houden we rekening met beperken van de CO₂-uitstoot. Er is een route uitgestippeld om gemeente breed in 2030 CO₂ neutraal te zijn;

- **Prettig wonen:** Groen in de woonomgeving heeft een aantoonbaar positief effect op de gezondheid van onze inwoners. Groen heeft daarnaast grote invloed op de beleving van de openbare ruimte, het kan mensen aanzetten tot bewegen en ontmoeten. Door te redeneren vanuit de functie van groen (voor sport/bewegen, beleving of functioneel) is het versterken van het woonklimaat mogelijk. Door in te zetten op meer groen op verschillende fronten zet de gemeente Papendrecht in op een toekomstbestendige, groenblauwe gemeente!
- **Economisch vitaal:** Het groene karakter van de gemeente Papendrecht, de ligging aan de rivier, en een levendig, aangekleed centrum bieden goede uitgangspunten voor de recreant. Evenals de groene invulling langs de aanwezige sportvelden. De goede bereikbaarheid met groene aankleding draagt bij aan een aantrekkelijk werkklimaat;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** Het dijklint langs de Merwede en het groenblauwe netwerk in de gemeente zijn dragers voor de verblijfs- en recreatiefunctie. Deze ruimtelijke kwaliteit vergroten we door verder te zorgen voor vergroening, met meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Betrokkenheid van inwoners speelt hierbij een grote rol om het woon- en leefklimaat in Papendrecht te verbeteren;
- **Verbindende infrastructuur:** De fiets- en wandelroutes worden centraal gesteld in Papendrecht. Door het aanplanten van bomen langs deze routes creëren we schaduw en beperken we hittestress. Door groen mee te nemen bij de inrichting van deze gebieden, zorgen we voor fijne recreatieroutes in de zomer. Zo stimuleren we het gebruik en dragen we bij aan de biodiversiteit!

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

Duurzaamheid:

- De nadruk bij het ontwerp, de aanleg en het beheer van de openbare ruimte komt steeds meer te liggen op duurzaamheid en daarin met name op klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. Voorbeelden zijn het kiezen voor duurzame materiaalsoorten en werkprocessen, het ontharden van de leefomgeving (eerder en vaker groen toepassen), de aanpak van hitte eilanden en het rekening houden met de eisen die doelsoorten stellen aan hun leefomgeving. Ook als dit financieel hogere kosten met zich meebrengt. Bij (her-)inrichting van de openbare ruimte vormt groen de basis: een gezonde bodem (goede grond, bodemleven) en voldoende ruimte voor bomen en groen.

Groene inrichting:

- De ruimtelijke kwaliteit van de woonomgeving is gebaat bij groen en water: we streven daarom naar meer groen en water, zowel in openbaar gebied als gebouw gebonden;
- We bieden nieuwe bomen een goede grondslag, zodat ze tot volle wasdom kunnen komen;
- Streven naar meer kroonoppervlakte bomen binnen het bomenareaal, want kroonoppervlakte en het daarmee samenhangende kroonvolume zeggen feitelijk meer dan het aantal bomen;
- We creëren aantrekkelijke plekken die gelegenheid bieden om te ontmoeten, te ontspannen en te bewegen, zo mogelijk dichtbij en toegankelijk voor iedereen. In Nederland is inmiddels de 3-30-300-regel gangbaar geworden. Hierbij streven we ernaar dat vanuit je woning zicht is op tenminste 3 bomen. Daarnaast is het streven om 30% van de oppervlakte in elke wijk te voorzien van een bladerdak en dat iedereen binnen 300 meter vanaf zijn woning een park of groene ruimte kan bereiken van tenminste 1 ha.

Sortiment:

- Bij aanplant is variatie in soorten van belang, ter bevordering van de biodiversiteit en om grootschalige uitbraak van plantenziekten te voorkomen;
- We passen meer dan in het verleden inheemse soorten toe, onder ander bij de aanplant en vervanging van bomen;
- Daarnaast houden we bij de aanplant van bomen ook rekening klimaat-met klimaatadaptatie, denk aan bomen die het goed doen op hitte-eilanden en/of goed tegen tijdelijk natte voeten en/of droogte kunnen;
- In delen van Papendrecht met sterke bodemdaling houden we daar rekening mee wat betreft de soortkeuze en/ of de wijze van aanplant;
- We houden rekening met voor Papendrecht relevante icoonsoorten en benutten deze gericht als doelsoorten in projecten om zo het ecosysteem te versterken.

Onderhoud:

- We voldoen aan de wettelijke zorgplicht;
- Onderhoud van groen vindt plaats op kwaliteitsniveau B (basis), met uitzondering van het centrum (en de begraafplaats), daar gaan we uit van het hogere kwaliteitsniveau A;
- We bewegen meer dan in het verleden met de natuur mee, door waar mogelijk wat meer ruimte te geven aan natuurlijke processen (extensiever, natuurvriendelijk onderhoud);
- De gemeente kiest waar mogelijk voor natuurvriendelijk maaibeheer. Zo zorgen we voor diverse flora en daarmee voor voedsel, schuilgelegenheid en huisvesting voor fauna;
- Waar natuurvriendelijk maaibeheer niet mogelijk is: het maaibeheer sluit zoveel mogelijk aan op de functie van het gras. Bijvoorbeeld: op trapveldjes en verblijfsplekken juist voor kort gras en wordt waar gras met een natuurfunctie staat en aan verharding grenst een strook van 1 meter breed langs verharding in totaal 4 keer per jaar gemaaid t.b.v. verkeersveiligheid en het functioneel houden van wegen en paden;
- Het beheer van bosplantsoen wordt daar waar mogelijk natuurvriendelijk uitgevoerd;
- Bij het onderhoud van groen op sportcomplexen sluiten we binnen de mogelijkheden aan op de wensen die de verenigingen hebben op de door hen gehuurde complexen;

Strategie

De strategie voor het groenbeheer betreft het in stand houden van het bestaande areaal op het kwaliteitsniveau B (Basis), in het centrum beheren we op kwaliteitsniveau A (Hoog). Groen dat het einde van zijn levensduur heeft bereikt moet worden vervangen. Effectief houdt dit in dat groen wat terugloopt in kwaliteit en wat met technisch en/of verzorgend niet op het afgesproken kwaliteitsniveau kan worden gehouden moet worden vervangen. In de praktijk, gerelateerd aan het beschikbare budget, wordt er enkel groen vervangen binnen reconstructie projecten. Bij vervanging van groen en bij omvorming is de aandacht gericht op versterken van de ecologische kwaliteiten (biodiversiteit, ecosysteemdiensten).

We geven graag ruimte aan de zelfwerkzaamheid door bewoners, zoals verwijderen van zwerfvuil en zelfbeheer van openbaar groen, zoals de sociale moestuin.

Voor groenbeheer maken we onderscheid in de volgende activiteiten:

Technisch Onderhoud

Het reguliere onderhoud bestaat uit snoeien, dunnen, knippen van beplantingen en bomen, maaien van gazons en andere grasvegetatie. Het onderhoud is gericht op in stand houden en begeleiden van het groen naar een zo lang mogelijke levensduur.

Verzorgend onderhoud

Onder verzorgend onderhoud worden maatregelen verstaan die vooral de esthetische waarde van het groen bepalen, zoals onkruidbestrijding in heesterbeplantingen en verwijderen van zwerfvuil. Het verzorgend onderhoud wordt grotendeels uitgevoerd door het team Wijkonderhoud. Bij uitzonderingen (bijvoorbeeld de aanwezigheid van overmatig hardnekkige onkruiden) kan een andere beheerstrategie worden gebruikt.

Inspectie en monitoring

De bomen worden elke drie jaar geïnspecteerd op veiligheid en onderhoudsbehoefte (Boomveiligheidscontrole, BVC). Voor bomen met een verhoogd risico op schade (attentiebomen) geldt een jaarlijkse inspectie. Dit geldt ook voor de monumentale bomen in de gemeente.

Overig groen wordt beoordeeld op de onderhoudsstaat en vervangingsbehoefte, deze inspecties worden eenmaal per 2 jaar extern uitgevoerd.

Vervanging/Reconstructies

Vervanging van groen vindt bij voorkeur projectmatig plaats, in samenhang met andere disciplines (integraal). Het moment van vervanging is tevens het moment om de inrichting en samenstelling van het groen te heroverwegen. Aansluitend op de budgettaire ruimte vindt vervanging grotendeels plaats tijdens grote reconstructieprojecten of bij vervangend onderhoud (IBOR-groen). Er is op dit moment onvoldoende budget beschikbaar voor overige nodige vervanging.

Andere activiteiten

Naast het beheer van het openbaar groen is de gemeente Papendrecht ook betrokken bij particuliere initiatieven. Zo stimuleert de gemeente inwoners om tuinen te vergroenen en is er aandacht voor het adopteren van boomspiegels. Vanuit overheidsparticipatie geeft de gemeente vaak ruimte aan particuliere initiatieven in het openbaar groen, waarbij incidenteel ook financieel of door levering van diensten wordt aangesloten.

Financiën

Voor het onderhoud van groen zijn de volgende budgetten beschikbaar:

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud				
- onderhoud groen	€ 365.000	€ 351.500	€ 351.500	€ 351.500
- onderhoud gras	€ 156.000	€ 156.000	€ 156.000	€ 156.000
- recreatieve sportvelden	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
- onderhoud bomen	€ 193.000	€ 193.000	€ 193.000	€ 193.000
- boominspectie	€ 31.000	€ 31.000	€ 31.000	€ 31.000
- onkruidbestrijding op verharding *	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000	€ 290.000
- boomfeestdag	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
- IBOR-groen	€ 138.000	€ 225.500	€ 225.500	€ 225.500
- onderhoud software (groen)	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000
Vervanging	-	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000
Totaal	€ 1.198.000	€ 1.487.000	€ 1.487.000	€ 1.487.000

* Het budget voor onkruidbestrijding op verharding is opgenomen binnen de assetsheet groen en bomen. De beheer-uitgangspunten hiervoor zijn opgenomen in de assetsheet wegen

De genoemde bedragen zijn exclusief personeelslasten. Totaal bedragen deze € 1.195.000, -

Doorkijk planperiode:

Voor een doorkijk is met name de vervangingsbehoefte van groen en bomen van belang. Voor vervanging buiten de reconstructieprojecten om is vanaf 2024 aanvullend budget beschikbaar. Op korte termijn starten we met een onderzoek om hier meer inzicht in te krijgen (inventariseren van de vervangingsbehoefte en de daarvoor benodigde kosten).

Actieplan

- actiepunt 1:** De assetsheet Groen en bomen actualiseren bij relevante wijziging van areaalgegevens en/of budgetten;
- actiepunt 2:** Opstellen van een strategie voor bomenaanplant en vervanging (2023);
- actiepunt 3:** Opstellen van een vervangingsplan/ aanplantplan voor bomen en heesters in de jaren vanaf 2024. Dit plan dient in 2023 opgesteld te worden, rekening houdend met de doelstellingen voor klimaatadaptatie/ schaduw(verkoeling), gezonde leefomgeving, biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit waarbij ook de huidige groenstructuren worden versterkt;
- actiepunt 4:** Inspectie van het heesterareaal met daarbij het bepalen van restlevensduur/benodigde vervanging (2023);
- actiepunt 5:** Versterking van de ecologische waarden binnen reconstructie- en nieuwbouwprojecten;
- actiepunt 6:** Aandacht voor de 3-30-300 regel, en de beoogde functie/beleving van het groen bij de aanleg en het beheer van groengebieden in de gemeente.
- actiepunt 7:** Uitvoeren van een externe schouw (2023) om de beeldkwaliteit vast te stellen.

Bij de uitvoering van dit actieplan is met name voor de bomenaanplant aandacht vereist voor:

- actiepunt 8:** Hoe om te gaan met bomen bij bodemdaling in wijken;
- actiepunt 9:** Hoe bomen toepassen en beheren in relatie tot biodiversiteit;
- actiepunt 10:** Waar en hoe verkoeling/ schaduw creëren (bijvoorbeeld looproutes naar winkelcentra).

Dat dient te resulteren in uitgangspunten voor:

- actiepunt 11:** Optimaliseren sortimentskeuze aansluitend op het doel (wellicht meer inheems, of bomen aanplanten die het juist op hitte eilanden goed doen etc.);
- actiepunt 12:** Wijze van aanplant (bijvoorbeeld gemengde boombeplantingen meer de norm);
- actiepunt 13:** Afwegingskader locatiekeuze.

Afbakening

Dit productblad is gericht op speelplaatsen, speeltoestellen, speelondergronden. Ook de doeltjes op de trapvelden behoren tot de scope (de trapvelden zelf vallen onder Groen en bomen).

JOP's (jongeren ontmoetingsplekken) vallen niet onder het speelplaatsenbeheer en daarmee buiten de scope van dit plan (beheer- en onderhoud ligt volledig bij het team Wijkonderhoud in samenspraak met team MO).

Areaal

In Papendrecht staan in totaal 665 speeltoestellen. De gemeente Papendrecht heeft er daarvan 437 in beheer. Bij scholen staan 139 toestellen, verder zijn er 89 in beheer bij welzijnsaccommodaties en derden.

De toestellen zijn overwegend geplaatst op valondergronden van uiteenlopende materialen zoals rubber, kunstgras, zand, houtsnippers en natuurlijk gras.

437
Speeltoestellen

Omschrijving	Areaal
Speeltoestel	435 st
Speeltoestel in beheer bij scholen	140 st
Speeltoestel overig	90 st
Totaal	665 st

Huidige kwaliteit

Eenmaal per jaar wordt er een veiligheidsinspectie uitgevoerd. De toestellen worden eenmaal per jaar geïnspecteerd door een externe instantie. Hierbij worden de speelplekken en speeltoestellen beoordeeld op veiligheid en wordt bekeken of alles voldoet aan de wettelijke eisen. Daarnaast voeren de medewerkers van de eigen dienst driemaal per jaar een functionele inspectie uit, waarbij de toestellen worden beoordeeld op veiligheid. Gevaarlijke situaties worden direct hersteld, of zo nodig wordt het speeltoestel afgezet middels bouwhekken. In het uiterste geval of zo nodig wordt het toestel verwijderd. Wanneer een medewerker op een speelplek aanwezig is, voert deze een visuele inspectie (schouw) uit waarbij wordt gekeken naar gebreken door bijvoorbeeld slijtage of vandalisme.

De kwaliteit van de toestellen kan daarmee worden betiteld als actueel en goed.

Beheerkaders

Bewegen is belangrijk voor de gezondheid. Kinderen moeten de gelegenheid hebben om in hun directe omgeving buiten te kunnen spelen. Op door de gemeente verspreide speelplekken zijn de speelvoorzieningen ingericht voor verschillende leeftijdsgroepen. Speelplekken en de toestellen op deze plekken zijn veilig. Waar mogelijk richten we de speelplekken groen in of brengen we speelplekken aan in het groen.

De focus van de gemeente Papendrecht leidt van formele speelplekken meer naar informele spelaanleidingen en spelen 'in de natuur'. De openbare ruimte wordt in zijn algemeenheid beschouwd op speelbaarheid.

Speelvoorzieningen leveren verder een bijdrage aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Identiteit en herkenbaarheid zijn voor opgroeiende kinderen van belang. De inrichting van speelplekken past bij de buurt, het is geen eenheidsworst. Bij de inrichting van speelplekken worden inwoners (vooral de jongere) betrokken om mee te denken over bijvoorbeeld de gewenste speelvoorzieningen. Zo nemen we aan de voorkant waarborging van gebruik mee. Er wordt gekozen voor een natuurlijke uitstraling van de speelplekken met veel groen en ruimte voor iedereen!
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Speelvoorzieningen dragen bij aan de gezondheid, doordat ze stimuleren tot bewegen en ontmoeten (ontwikkelen van sociale vaardigheden). Bij nieuwe of vernieuwde (her)inrichting van een speelplek passen we duurzame materialen toe. Er wordt groen aangebracht of versterkt en er wordt minder verharding aangebracht!

- **Prettig wonen:** In de directe woonomgeving draagt spelen en bewegen bij aan de gezondheid van onze inwoners. Het brengt mensen bij elkaar en draagt bij aan de sociale veiligheid in buurten en wijken. Hierbij is aandacht voor het combineren van doelgroepen: verschillende speelvoorzieningen voor kinderen worden gecombineerd met sportvoorzieningen voor volwassenen en ouderen;
- **Economisch vitaal:** Door het aantrekkelijker maken en houden van de speelvoorzieningen creëren we een prettige situatie waarbij kinderen kunnen spelen wanneer hun ouders of verzorgers een winkel bezoeken;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** Het dijklint langs de Merwede en het groenblauwe netwerk in de gemeente zijn dragers voor de verblijfs- en recreatiefunctie. Goed onderhouden en toepasbare speel- en recreatieve voorzieningen leveren een bijdrage aan de kwaliteitsbeleving;
- **Verbindende infrastructuur:** Met het creëren en behouden van (groene) speelvoorzieningen langs fiets- en wandelroutes wordt de mogelijkheid geboden om deze als rustpunt te gebruiken. Dit heeft een stimulerende werking op het gebruik van deze fiets- en wandelroutes.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Onderhoud op kwaliteitsniveau B (basis);
- Met beheer en onderhoud voldoen we aan de regelgeving conform het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen;
- Bij ontwerp, aanleg en beheer van speelvoorzieningen zoveel mogelijk duurzame materialen toepassen. Waar mogelijk worden bestaande materialen hergebruikt;
- Speelplaatsen zijn voor iedereen goed toegankelijk (VN-verdrag voor de rechten van de mens);
- Vervanging/reconstructie van speelplekken vindt planmatig plaats;
- Bij vervanging van losse speeltoestellen worden bewoners betrokken bij de keuze van het nieuwe toestel;
- Particuliere speeltoestellen in de openbare ruimte zijn niet toegestaan.

Strategie

De strategie die is ingezet (en via P&C documenten ook wordt gedragen door de raad) is de beweging te maken van veel focus op formele speeltoestellen (zoals vroeger gebruikelijk) naar informele speelaanleiding en spelen in de 'natuur'. Dit leidt per saldo tot een geleidelijke afname van het aantal formele speeltoestellen. Daarbij wordt de totale openbare ruimte beschouwd op bespeelbaarheid.

Onderhoud

Onderhoud van toestellen vindt plaats aan de hand van inspecties en regelmatige schouwen en op basis van meldingen. Kleine reparaties worden direct uitgevoerd, grotere ingrepen en vervanging van toestellen of van hele speelplekken worden planmatig opgepakt.

Inspectie en monitoring

Een extern bedrijf voert eenmaal per jaar een veiligheidsinspectie uit, conform de eisen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen. In deze jaarlijkse veiligheidsinspectie worden ook de speeltoestellen op schoolterreinen meegenomen. De gemeente Papendrecht is niet verantwoordelijk voor de veiligheid van deze toestellen maar voert dit uit als service richting de scholen; de gemeente wil hier andere afspraken over maken met de scholen. Daarnaast voert Wijkonderhoud driemaal per jaar een functionele inspectie uit. Op basis van deze inspecties en eventuele schouw van een speelplek voeren de medewerkers van de eigen dienst zo nodig direct onderhoud uit.

Vervanging/Reconstructies

Vervanging van speeltoestellen vindt zo veel mogelijk plaats per speelplek. Jaarlijks wordt op basis van de inspectiegegevens, het budget en het gebruik bepaald welke toestellen moeten worden verwijderd en welke daarvan kunnen worden vervangen. De nieuwe inrichting van de speelplek komt tot stand in overleg met omwonenden en er wordt aangestuurd op meer natuurlijk spelen. Wanneer op een speelplek één of enkele speeltoestellen aan vervanging toe zijn wordt er eerst gekeken naar de speelwaarde van de totale speelplek.

Wanneer deze niet of nauwelijks achteruitgaat bij het wegvallen van de te vervangen toestel wordt deze verwijderd.

Voor een planmatige aanpak stellen we op basis van aanlegjaren een meerjaren-vervangingsprogramma op. Toestellen die op het moment van vervangen van een speelplek nog een voldoende lange levensduur hebben worden in depot gezet om als vervanging te dienen bij uitval van een individueel toestel.

Financiën

Voor onderhoud (inclusief inspectie) en vervanging van speelvoorzieningen zijn onderstaande budgetten beschikbaar:

	2023	2024	2025	2026
Inspectie	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Onderhoud	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Vervanging	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
Totaal	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000

Doorkijk planperiode:

Er zijn nog ca. 30 speelplaatsen waarvan de ondergrond vervangen moet worden door kunstgras. Op dit moment zijn de ondergronden van rubbertegels en gietrubber. De inschatting is dat deze in de komende 5 jaren worden vervangen. Het beeld is dat we bij het voortzetten van het huidige beleid, jaarlijks voldoende budget hebben voor vervanging (extreem hoge indexatie uitgesloten). Wanneer de vervangingsopgave omtrent de ondergronden is afgerond, dan zal er relatief meer budget beschikbaar zijn voor de vervangingen van de speeltoestellen. Gezien de leeftijd van het huidige areaal en de vervangingsopgave die verwacht wordt bij de speeltoestellen is deze verdeling in budget ook noodzakelijk.

Daartegenover staat de aanleg van speelplekken en speeltoestellen als gevolg van bewonersinitiatieven. Dit zorgt voor een toename van het aantal speeltoestellen. Met de toename van deze plekken vlakt de vermindering van het totale aantal speeltoestellen af.

Voor het regulier onderhoud aan de speeltoestellen wordt het huidige budget aan de lage kant ervaren. Ook areaaluitbreiding m.b.t. kunstgras is een verhogende factor van de onderhoudskosten. Omdat het aantal formele speeltoestellen naar verwachting af gaat nemen gaan we er vooralsnog vanuit dat het onderhoudsbudget blijft volstaan.

Actieplan

- actiepunt 1:** Meerjarenplanning voor vervanging van speeltoestellen/speelplekken opstellen en het beschikbare budget hieraan toetsen;
- actiepunt 2:** Onderzoeken mogelijkheid om speeltoestellen waar mogelijk te hergebruiken;
- actiepunt 3:** Het onderhoudsbudget toetsen op het huidige areaal en zo nodig bijstellen;
- actiepunt 4:** De assetsheet Speelvoorzieningen actualiseren bij relevante wijzigingen in areaal of budget;
- actiepunt 5:** Evalueren van de beheerafspraken met scholen, nieuwe afspraken maken over de speeltoestellen die in eigendom zijn van de verschillende scholen.

Afbakening

Dit productblad is gericht op de gemeentelijke vijvers en watergangen, inclusief de beschoeiing.

Zwaardere constructies zoals kademuren en damwanden behoren tot de asset Civiele kunstwerken.

Fontein behoren tot de asset Straat- en verkeersmeubilair.

Met betrekking tot oevers: natuurvriendelijke oevers en beschoeiingen zijn hoofdzakelijk (nog) bij groen ondergebracht, zwaardere oevers bij civiele kunstwerken. De komende jaren brengt de gemeente hier eenduidigheid in aan.

Areaal

Vijvers en watergangen beslaan een totale oppervlakte van ca 611.000 m² met een totale oppervlakte van 61 hectare.

61

hectare
water

Type	Areaal
Oppervlaktewater	611.000 m ²
Beschoeiing	ca. 3.400 m ¹
Totaal	611.000 m²

Huidige kwaliteit

Bij de kwaliteit van de vijvers en watergangen kijken we in eerste instantie naar de doorstroomcapaciteit: voldoet het profiel (breedte en diepte van de watergang) aan de legger vanuit het Waterschap. Jaarlijks wordt een deel van het areaal gebaggerd op basis van het meerjarenonderhoudsplan baggeren vijvers- en watergangen.

Op dit moment voldoet het watersysteem aan de legger.

Daarnaast speelt ook de waterkwaliteit een rol, zowel de chemische toestand (o.a. PFAS), het drijf- en diepvuil en de ecologische kwaliteit (met name zuurstofgehalte, eventuele aanwezigheid van te dikke kroosdekken of Floating Algae Beds – FLAB – en biodiversiteit). Met PFAS en andere vervuilingen wordt rekening gehouden bij de afvoer van baggerspecie. Vooruitlopend op de werkzaamheden vindt waterbodemonderzoek plaats en een ecologische scan. Het verwijderen van drijf- en diepvuil behoort tot het reguliere onderhoud.

Beheerkaders

Watergangen en vijvers vormen, tezamen met het openbaar groen, een kernkwaliteit van de openbare ruimte in Papendrecht. Het in stand houden van het areaal staat dan ook voorop. Daarbij is het van belang dat inwoners het water ook kunnen beleven, door zicht op de vijvers en watergangen, en door recreatieve activiteiten.

Daarnaast levert het water een bijdrage aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Papendrecht wordt gewaardeerd om zijn groenblauwe karakter en de hiermee samenhangende natuurwaarden. Behoud van dit karakter staat voorop, waarbij niet alleen de kwantiteit (omvang van het areaal) maar ook de kwaliteit van belang is;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Oppervlaktewater speelt een grote rol bij het opvangen van grote hoeveelheden neerslag. Langs en in watergangen liggen kansen voor het vergroten van natuurwaarden (biodiversiteit). Het op diepte houden van de waterbodem zorgt ook voor een goede afstroming van het water en opvang van het hemelwater;
- **Prettig wonen:** Water in de woonomgeving heeft bij hittegolven een verkoelend effect, daarnaast wordt zicht op water als prettig ervaren. De gemeente heeft aandacht voor het versterken van de vijvers en watergangen als verblijfsgebied, door te beschouwen vanuit de beleving en aanwezigheid van meubilair;
- **Economisch vitaal:** Water is een van de componenten die van Papendrecht een aantrekkelijke gemeente maken, waar het prettig wonen is. Dit kan een bijdrage leveren aan een gunstig vestigingsklimaat voor ondernemers;

- **Sterke verblijfskwaliteit:** De ruimtelijke kwaliteit en de mogelijkheden voor natuurbeleving vergroten we door de aanleg en het beheer van natuurvriendelijke oevers. Door plaatselijk meer zicht op het water te creëren maken we het water beter beleefbaar en bieden we mogelijkheden voor vissers;
- **Verbindende infrastructuur:** Watergangen zorgen voor het afvoeren van water in de gemeente. Daarnaast vormen ze een ecologische infrastructuur.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Het onderhoudsniveau wat wordt gehanteerd is kwaliteitsniveau B (basis);
- Met beheer en onderhoud voldoen we aan de eisen van het waterschap;
- We streven naar een ecologisch verantwoorde inrichting: planten en dieren kunnen zich langs en door watergangen verplaatsen, ook langs bruggen en andere kunstwerken. Dit draagt bij aan de verdere ontwikkeling van het groenblauwe netwerk;
- Lange hoog-opgroeïende rietkragen belemmeren in de tweede helft van de zomer het zicht op het water. Om het water beter beleefbaar te maken verkennen we de mogelijkheden om plaatselijk door gericht beheer de groei van riet te beperken, zodat zicht op het water ontstaat en ruimte voor andere oeverplanten dan riet.

Strategie

De instandhouding van vijvers en watergangen houdt in dat het water de benodigde diepte houdt, dat het water schoon en helder is (met gezonde vegetatie van water- en oeverplanten) en dat de beschoeiing naar behoren functioneert. De gemeente streeft ernaar om beschoeiingen waar mogelijk te vervangen door natuurvriendelijke oevers.

Onderhoud

Beschadigde en verouderde delen van de beschoeiing herstellen we waar dat mogelijk is, bij ernstigere schades gaan we over op (deels) vervanging. Het onderhoud vindt vooral plaats aan de hand van meldingen.

Het onderhoud van de watergang betreft het verwijderen van een teveel aan vegetatie (het schonen van de watergangen volgens de eisen van het waterschap, zodat de doorstroming niet in het geding komt). Een teveel aan drijfvuil en zinkvuil wordt verwijderd. Kroos verwijderen we slechts in zeer extreme situaties, omdat het niet mogelijk is kroos op een kostenefficiënte manier te verwijderen en het effectiever is de oorzaken van excessieve kroosvorming aan te pakken.

Baggeren

Het baggeren van vijvers en watergangen is groot onderhoud. Hiervoor is een baggerplan opgesteld, waarin de jaarlijks te baggeren waterlopen zijn ingepland. Bij grootschalig baggerwerk zoeken we de combinatie met benodigd herstel of vervanging van beschoeiingen.

Inspectie en monitoring

Door de sliblaag en diepte van het waterprofiel te peilen bepalen we voorafgaand aan het baggerwerk hoeveel bagger wordt verwijderd. Daarnaast voert de gemeente voorafgaand aan werkzaamheden een ecologische QuickScan uit. Op basis van de resultaten bepalen we wat tijdens de uitvoering nodig is om te voldoen aan de Wet natuurbescherming.

Vervanging/Reconstructies

Beschoeiingen vervangen we bij het einde van de technische levensduur. Deze vervanging vindt (zo veel mogelijk) plaats in combinatie met planmatige baggerwerkzaamheden.

Financiën

Voor het baggeren van vijvers en watergangen is een voorziening in het leven geroepen, waaruit jaarlijks de kosten voor de uit te voeren werkzaamheden worden betaald. Per jaar wordt een bedrag van € 288.000 in de voorziening gestort.

	2023	2024	2025	2026
Onderhoud				
- schonen watergangen	€ 267.000	€ 267.000	€ 267.000	€ 267.000
- baggeren vijvers en watergangen*	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000	€ 288.000
- beschoeiingen	€ 71.000	€ 71.000	€ 71.000	€ 71.000
Vervanging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal	€ 626.000	€ 626.000	€ 626.000	€ 626.000

* bedrag is incl. jaarlijkse storting in voorziening

Doorkijk planperiode:

Herijking van de meerjarenplanning vindt in 2026 plaats. In het huidige meerjarenplan is rekening gehouden met actuele prijzen voor de afvoer van baggerspecie.

Per 1 januari 2027 is de Kaderrichtlijn Water van toepassing. De Kaderrichtlijn Water is opgesteld om de waterkwaliteit in Europa te verbeteren. In de richtlijn staan afspraken die ervoor moeten zorgen dat uiterlijk in 2027 het water in alle Europese landen voldoende schoon en gezond is. Om de waterkwaliteit binnen de gemeente te verbeteren vindt naderonderzoek plaats waarbij een maatregelenpakket wordt opgesteld.

Actieplan

- actiepunt 1:** De assetsheet vijvers en watergangen actualiseren bij relevante wijziging van areaalgegevens en/of budgetten;
- actiepunt 2:** Verbeteren doorstroming watergangen in de wijk Molenvliet en doorontwikkeling pilots elders in Papendrecht (o.a. visfunctie schaatsvijver);
- actiepunt 3:** Herijking van het beheer van de oevers langs de watergangen;
- actiepunt 4:** Uitvoeren van naderonderzoek en het opstellen actieplan en uitvoeren maatregelen om waterkwaliteit te verbeteren in het kader van 'Richtlijn Water';
- actiepunt 5:** In 2026 herzien we het meerjarig onderhoudsplan vijvers & watergangen.

Afbakening

Het onderwerp van dit productblad is de beeldende kunst in de openbare ruimte. Formele kunstobjecten, aangeduid als A-kunstwerken, vallen onder het team Maatschappelijke Ontwikkeling. Andere, wat meer algemene objecten zijn benoemd als B-kunstwerken. Dit zijn vaak schenkingen zoals een lichtmast, klok en bank.

Areaal

De actuele situatie van de gemeentelijke beelden in Papendrecht is te zien op de website www.kunstvoorpapendrecht.nl. Een uitzondering vormen de beelden aan de Beeldenboulevard (Merwehoofd, Havenhoofd, Veerplein en Aviolandapad). De beelden die hier staan worden niet getoond op deze website en worden beheerd door de Stichting Beeldenpark Drechtoevers. Deze stichting heeft ook beelden in het Noordpark in Zwijndrecht en in Alblasserdam. Zie ook www.beeldenparkdrechtoevers.nl.

De B-lijst is vastgelegd in Excel bestanden, de objecten zijn ingemeten in het beheersysteem.

Kunstwerktype	Areaal
A	36 st
B	16 st
Totaal	52 st

52
Kunstwerken

Huidige kwaliteit

Middels een jaarlijkse schouw wordt de kwaliteit van de objecten beeldende kunst in beeld gebracht. De huidige kwaliteit van de beeldende kunst binnen Papendrecht wordt als voldoende tot goed beoordeeld.

Beheerkaders

Voor de beeldende kunst zijn de kaders dat het huidige aantal gehandhaafd blijft, waarbij indien mogelijk verplaatsing vanwege nieuwbouw plaatsvindt.

Beeldende kunst draagt verder bij aan de volgende thema's:

- **Identiteit van Papendrecht:** Met de artistieke waarde en uniciteit van beeldende kunst bepalen kunstobjecten bij uitstek de identiteit van een plek en de gemeente;
- **Duurzame koers van Papendrecht:** Kunst zien we graag als iets voor langere periode. Een reminder om zorgvuldig met onze omgeving om te gaan, passend op een zichtbare en centrale locatie;
- **Prettig wonen:** Wanneer prominente gebruikslocaties worden geaccentueerd met beeldende kunst draagt dit bij aan de sfeer tijdens het gebruik. Daarnaast biedt het kansen om bewoners te betrekken bij de openbare ruimte, bijvoorbeeld door kinderen een kunstwerk te laten maken en zo sociale cohesie te versterken;
- **Economisch vitaal:** Door meer ruimte te generen voor openbare beeldende kunst binnen Papendrecht trekken bezoekers van buitenaf naar Papendrecht toe. Dit draagt bij aan het gebruik van de plaatselijke horeca;
- **Sterke verblijfskwaliteit:** Kunstobjecten dragen als accenten in de aankleding van de openbare ruimte bij aan het beleven van Papendrecht als een prettige plaats om te verblijven;
- **Verbindende infrastructuur:** Wanneer fiets- en wandelroutes langs beeldende kunstobjecten worden geleid stimuleert dit de belevingswaarde en het gebruik van deze faciliteiten binnen Papendrecht.

Mede op basis van bovenstaande thema's zijn de volgende beheeruitgangspunten van toepassing:

- Het onderhoud van A-kunstwerken is gericht op duurzame instandhouding;
- Objecten die als B-kunstwerken zijn benoemd worden op kwaliteitsniveau B onderhouden (in centrumgebieden niveau A).

Strategie

De strategie voor de komende planperiode is dat het huidige aantal kunstobjecten in stand gehouden blijft. Een toename aan objecten wordt niet beoogd. Aanleg en verplaatsing vindt plaats met de Culturele Raad van Papendrecht.

Onderhoud

De gemeente laat in 2023 een onderhoudsprogramma opstellen.

Inspectie en monitoring

Middels een jaarlijkse schouw wordt de kwaliteit vastgelegd en gemonitord.

Vervanging

Als een A-kunstwerk niet meer veilig is, wordt er vanuit het team Maatschappelijke Ontwikkeling in contact getreden met de kunstenaar. Samen met de kunstenaar wordt er een besluit genomen over herstel of verwijdering.

Voor B-kunstwerken geldt een vergelijkbare aanpak, maar dan met team BOR: bij einde levensduur wordt contact gezocht met de schenker of vergelijkbare betrokkenen.

Financiën

Voor A-kunstwerken is budget beschikbaar voor onderhoud en energie.

Het onderhoud van B-kunstwerken vindt plaats vanuit het regulier onderhoudsbudget straatmeubilair.

Doorkijk planperiode:

Een doorkijk is afhankelijk van een nog op te stellen onderhoudsplan. Vooralsnog zijn er geen bijzonderheden of wijziging in aanpak.

Actieplan

actiepunt 1: Onderhoudsplan beelden kunst laten opstellen;

actiepunt 2: Inventariseren en inspecteren B-lijst;

actiepunt 3: De assetsheet Beeldende kunst actualiseren bij relevante wijzigingen in areaal of budget.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
T. +31 6 22 85 69 64
E. Pim.Christianen@Anteagroup.nl

Copyright © 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl